

DIO I.

Generacija promjene:

**Mentorstvo
i organizacija
za bolju
budućnost**

Generacija promjene:

**MENTORSTVO
I AKTIVIZAM
ZA BOLJU
BUDUĆNOST**

DIO II.

Generacija promjene:

**Putokaz
kroz
Aktivizam**

DIO I.

Generacija promjene

**Mentorstvo
i organizacija
za bolju
budućnost**

UREDнице i AUtorI:

Nina Popović
Kristijan Orešković

IZDAVAČICA:

Mreža mladih Hrvatske
Selska cesta 112c
10 000 Zagreb

DIZAJN: ACT Printlab d.o.o.

GODINA IZDANJA: 2024.

ISBN: 978-953-7805-43-2

Mreža mladih Hrvatske koristi organizacijsku podršku Fonda za aktivno građanstvo, u razdoblju od 2022. do 2028.

Izrada ove publikacije omogućena je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva kroz Razvoju suradnju u području centara znanja. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

GENERACIJA PROMJENE: MENTORSTVO I AKTIVIZAM ZA BOLJU BUDUĆNOST

Ova publikacija okuplja dva ključna smjera za osobni, profesionalni i društveni razvoj mladih: mentorstvo i aktivizam. S jedne strane, istražujemo mentorstvo kao proces pružanja podrške, smjernica i resursa mladima na njihovom putu razvoja, dok se s druge strane bavimo aktivizmom, koji predstavlja angažman i borbu za pozitivne društvene promjene kroz različite oblike akcija. Oba su smjera izuzetno važna u osnaživanju mladih, omogućujući im da prepoznaju svoje sposobnosti i zauzmu aktivne uloge u zajednicama.

MENTORSTVO: TEMELJ ZA OSNAŽIVANJE

Mentorstvo je ključna komponenta rada s mladima koja potiče njihov rast kroz strukturirano prenošenje znanja i iskustava. U poglavljima posvećenima mentorstvu istražujemo što znači biti mentor, kako izgraditi kvalitetan mentorski odnos i koji su to etički standardi koje mentori moraju slijediti. Razmatramo i kako se kroz mentorstvo može graditi dugoročna otpornost kod mladih i omogućiti im da kroz osobni razvoj i podršku postanu aktivni članovi društva. Mentorstvo, dakle, nije samo proces prenošenja znanja; to je i podrška u izgradnji povjerenja, osnaživanju i poticanju odgovornosti mladih.

AKTIVIZAM: POTICANJE PROMJENA KROZ ZAJEDNIŠTVO

S druge strane, aktivizam nas uvodi u svijet društvenog angažmana i inicijativa koje potiču promjene na osobnoj i društvenoj razini. U dijelu publikacije posvećenom aktivizmu, prikazujemo različite oblike angažmana, od lokalnih akcija i grassroots inicijativa do većih nacionalnih i međunarodnih pokreta. Aktivizam je prožet energijom i zajedničkim ciljevima, te nudi mladima platformu za izražavanje i utjecaj. Primjeri iz Hrvatske i šire pokazuju kako mladi mogu biti snažna pokretačka snaga, koristeći sve dostupne resurse, uključujući digitalne tehnologije, kako bi doprinijeli stvaranju pravednijeg društva.

ZAŠTO SU MENTORSTVO I AKTIVIZAM POVEZANI?

Iako se mentorstvo i aktivizam često promatraju odvojeno, oni se u praksi isprepliću i nadopunjuju. Mladi koji prolaze kroz proces mentorstva dobivaju alate za kritičko promišljanje, komunikacijske vještine i podršku koja ih osnažuje za aktivno djelovanje. Mentorstvo je, dakle, most koji mlade priprema za izazove aktivizma, dok aktivizam nudi priliku za primjenu stečenih znanja i izgradnju mreže podrške.

Ova publikacija nudi sveobuhvatan pogled na oba segmenta, naglašavajući vrijednost mentorstva kao temelja za izgradnju uspješnih i motiviranih mladih lidera, kao i važnost aktivizma u omogućavanju mladima da postanu glasnogovornici promjena. S jedne strane, ovdje možete istražiti smjernice za uspješno mentorstvo, a s druge strane putokaz za učinkoviti aktivizam. Oba smjera predstavljaju dio jedne šire slike – slike generacije promjene, koja je spremna učiti, prilagođavati se i djelovati za bolje društvo.

U nastavku ove publikacije, pozivamo vas da se s obje strane upoznate s tim komplementarnim pristupima, koji, zajedno, grade temelje za snažan društveni angažman i dugoročan pozitivni utjecaj.

UVODNO

Mentorstvo je sustavna i strukturirana podrška koju iskusniji pojedinac – mentor – pruža manje iskusnoj osobi, obično mlađoj osobi na početku karijere ili osobnog razvoja. U nedostatku boljeg prijevoda, u ovoj ćemo publikaciji koristiti izraz „mentorirana osoba“ kako bismo opisali onoga tko prima ovu podršku. Iako su razmatrane i druge alternative, poput „mentorčad“ ili „mentiji“, smatramo da one nisu prikladne za hrvatski jezik. Mentorstvo nudi prostor za dijeljenje znanja, iskustava i vještina te pomaže u osobnom, profesionalnom i socijalnom razvoju mentorirane osobe. U kontekstu youth worka, mentorstvo ima posebno mjesto jer omogućuje mladima ne samo stjecanje praktičnih znanja i kompetencija, već i priliku da uče iz životnih iskustava svojih mentora, što može biti ključan faktor u njihovom društvenom angažmanu, osobnom rastu i profesionalnom razvoju.

Mentorstvo se kao pojam i praksa proteže kroz povijest, još od vremena antičke Grčke, kada je filozofija igrala važnu ulogu u obrazovanju i društvenom razvoju mladih. Uspostavljanje mentorskih odnosa imalo je važnost u prijenosu znanja i socijalnih normi s jedne generacije na drugu. U modernom društvu, mentorstvo

je prepoznato kao ključno u kontekstu obrazovanja, profesionalnog razvoja i rada s mladima, a važnost mentorstva u youth worku postala je neophodna komponenta uspješnih programa podrške. Danas se mentori pojavljuju u različitim oblicima – od formalnih programa mentoriranja u organizacijama do neformalnih mentorskih odnosa u zajednici.

U radu s mladima, mentorstvo osigurava kontinuiranu podršku mladima u procesu samospoznaje, razvoja i suočavanja s izazovima. Youth workeri, koji su često nositelji ovih mentorskih uloga, kroz mentorstvo pružaju mladima priliku za razvoj ključnih vještina kao što su komunikacija, kritičko razmišljanje, donošenje odluka, ali i emocionalna otpornost i društvena odgovornost. Razumijevanje uloge mentora važno je kako bi se omogućio pozitivan utjecaj na mentorirane osobe i uspostavilo povjerenje, što čini temelj svakog uspješnog mentorskog odnos

Prednosti Mentorstva u Razvoju Mladih

Mentorstvo nudi višestruke koristi za mlade ljude u razvoju. Među ključnim prednostima mentorstva u youth worku su:

- **Samopouzdanje i osobna spoznaja:** Kroz mentorstvo, mladi razvijaju veću sigurnost u vlastite sposobnosti i dublje razumiju svoje prednosti i slabosti.
- **Profesionalni razvoj:** Mentorstvo pomaže mladima u stjecanju praktičnih vještina, poput javnog nastupa, projektiranja i vođenja aktivnosti.
- **Razvoj društvene odgovornosti:** Mentorstvo omogućuje mladima da se bolje uključe u zajednicu i prepoznaju važnost društvenog angažmana i volonterskog rada.
- **Podrška u donošenju odluka:** Mentori su ključni u pomaganju mladima da donesu informirane odluke i suoče se s izazovima na odgovoran način

U sljedećim poglavljima ove publikacije detaljno će biti obrađene različite komponente mentorskog procesa. Publikacija razmatra različite pristupe i metodologije mentorstva, uključujući individualizirane pristupe, mentorstvo temeljeno na snazi te primjenu mentorstva u digitalnom okruženju, što je sve važnije s obzirom na digitalizaciju društva.

Na kraju publikacije obradit ćemo etiku i granice mentorstva, s naglaskom na povjerljivost i profesionalne standarde koje mentor treba poštovati. U zaključnim dijelovima, naglasit ćemo važnost uzajamnog učenja i refleksije kao ključnih faktora za uspjeh odnosa između mentora i mentorirane osobe, nudeći završnu poruku mladim youth workerima i organizacijama koje planiraju uvesti mentorski program kao potporu mladima u njihovom osobnom i profesionalnom razvoju

Važnost mentorstva

Mentorstvo igra ključnu ulogu u razvoju mladih lidera, pružajući im smjernice, podršku i inspiraciju potrebnu za suočavanje s izazovima vođenja. Prema istraživanjima, kvalitetan mentorski odnos može značajno poboljšati samopouzdanje, komunikacijske vještine i sposobnost donošenja odluka kod mladih lidera.

KLJUČNI ASPEKTI MENTORSTVA

(prema: (Kusturin, Ćulum Ilić, 2021)

UPOZNAVANJE I IZGRADNJA ODNOSA: Prvi susret između mentora i mlade osobe je ključan za razvoj međusobnog odnosa koji je temelj za uspješan proces mentorstva. Ovaj odnos je alat kako za rad s mladima, tako i za proces mentorstva .

PLANIRANJE INDIVIDUALNOG UČENJA: Zajedničko kreiranje individualnih planova učenja koji ističe ciljeve, metode učenja, potrebnu podršku i kriterije za evaluaciju. Ovaj plan omogućava strukturirano učenje prilagođeno potrebama i interesima mladih.

PRUŽANJE POVRATNIH INFORMACIJA: Povratne informacije su ključne za razvoj kompetencija studenta. One uključuju informacije o tome kako student ostvaruje svoje ciljeve učenja, kao i savjete za unapređenje. Konstruktivne povratne informacije pomažu prepoznavanju snaga za dalji razvoj .

KOORDINACIJA I SUDJELOVANJE U

AKTIVNOSTIMA: Mentor koordinira sudjelovanje mladih u različitim aktivnostima organizacije, omogućavajući im da uče kroz praksu. Ovo uključuje organizaciju sastanaka, praćenje napretka i refleksiju na naučeno.

UČENJE KROZ RAD: Učenje se dešava kroz aktivno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima organizacije. Mentor može demonstrirati određene aktivnosti, konzultirati se, informirati i raspravljati o teorijskim aspektima rada.

Mentori djeluju kao uzori, nudeći iskustva iz prve ruke i mudrost koju su stekli tijekom svojih karijera. Ovo znanje ne samo da pomaže mladim liderima izbjeći uobičajene pogreške, već ih također potiče na razmišljanje o dugoročnim ciljevima i strategijama. Mentorski odnos također doprinosi razvoju mreže kontakata mladih lidera, omogućujući im pristup resursima i prilikama koje bi im inače bile nedostupne. Ovaj aspekt je posebno važan u kontekstu aktivizma, gdje je umrežavanje ključno za uspješno vođenje kampanja i mobilizaciju podrške.

Aktivno sudjelovanje mladih u društvu je esencijalno za održiv razvoj i napredak zajednica. Mladi ljudi donose nove perspektive, energiju i inovativne ideje koje su ključne za rješavanje suvremenih izazova. Sudjelovanje u aktivizmu

i društvenim inicijativama omogućava mladima da se osjećaju kao dio zajednice, razvijaju osjećaj odgovornosti, 'vlasništva' i građanskog duha.

Aktivizam među mladima često rezultira pozitivnim promjenama na lokalnoj i nacionalnoj razini. Primjerice, studentski pokreti diljem svijeta pokazali su se ključnim u pokretanju političkih reformi i društvenih promjena. Prema izvješću Un-a, mladi aktivisti su igrali ključnu ulogu u promicanju ciljeva održivog razvoja, posebno u područjima kao što su klimatske promjene, obrazovanje i ljudska prava.

Osim toga, aktivno sudjelovanje u društvu pomaže mladima razviti važne životne vještine kao što su timski rad, vodstvo i upravljanje projektima. Ove vještine ne samo da ih čine kompetentnijim liderima, već ih također pripremaju za buduće profesionalne izazove. Mladi koji sudjeluju u društvenim inicijativama, prema istraživanjima, imaju veće šanse za uspjeh u karijeri, jer su stekli iskustvo u rješavanju problema, komunikaciji i pregovaranju.

Sinergijom mentorstva i aktivnog sudjelovanja mladih u društvu stvara se snažna podloga za ubrzani razvoj kompetentnih i angažiranih lidera. Mentori pomažu mladim aktivistima da usmjere svoju energiju i entuzijizam prema ciljevima koji imaju trajni utjecaj. Istovremeno, aktivizam pruža mladima praktične prilike za primjenu savjeta i smjernica koje dobivaju od svojih mentora.

Primjeri uspješnih programa mentorstva i aktivizma pokazuju da ova kombinacija može dovesti do izvanrednih rezultata. Na primjer, program Inicijative mladih za ljudska prava, "Social Innovation Practitioner" u Hrvatskoj uspješno je povezaoiskusne lidere iz nevladinih organizacija s mladim aktivistima, rezultirajući s nekoliko značajnih društvenih inicijativa koje su privukle pažnju javnosti i medija.

Kroz mentorski odnos, mladi dobivaju neophodne smjernice i podršku, dok aktivno sudjelovanje u društvu omogućava praktičnu primjenu stečenih znanja i vještina. Zajedno, ovi elementi stvaraju temelj za izgradnju sposobnih, samouvjerenih i društveno angažiranih lidera budućnosti.

VAŽNOST MENTORSTVA ZA MLADE

(prema: (Kusturin, Ćulum Ilić, 2021)

RAZVOJ PROFESIONALNIH KOMPETENCIJA:

Mentorstvo omogućava mladima da razviju ključne kompetencije potrebne za profesionalni razvoj, uključujući kritičko razmišljanje, istraživanje potreba zajednice i razvijanje novih aktivnosti koje odgovaraju tim potrebama.

SAMOPOUZDANJE I SAMOSPOZNAJA:

Kroz povratne informacije i refleksiju na naučeno, mladi dobivaju dublje razumjevanje svojih sposobnosti i područja za razvoj. Ovo doprinosi izgradnji samopouzdanja i samospoznaje.

AKTIVNO SUDJELOVANJE U ZAJEDNICI: Uključivanje u aktivnosti zajednice kroz mentorstvo pomaže mladima da bolje razumiju društvene procese i razviju osjećaj odgovornosti i angažiranosti u zajednici.

PRAKTIČNO ISKUSTVO: Mladi stječu praktično iskustvo koje je neophodno za njihovo profesionalno usavršavanje. Učestvovanje u stvarnim projektima i aktivnostima omogućava im primjenu teoretskog znanja u praksi.

PODRŠKA I VOĐENJE: Mentor pruža podršku i vodi mlade kroz proces učenja i razvoja. Ovo uključuje ne samo profesionalno usmjeravanje, već i emocionalnu podršku koja je ključna za njihov sveukupni razvoj.

DEFINICIJE I STRUKTURE PODRŠKE

Mladi lideri vs. Youth Workeri

U ovom poglavlju prikazujemo distinkciju između mladih lidera i radnika s mladima (youth workera) kako bismo bolje razumjeli njihove različite uloge, odgovornosti i karakteristike. Ova razlika je važna jer iako oba segmenta rade na poboljšanju položaja i razvoja mladih, pristupi, metode i fokusi njihovog rada se značajno razlikuju. Razumijevanje ovih razlika pomaže u boljem usmjeravanju resursa, strategija i programa za podršku mladima.

MLADE LIDERE obilježava:
Inicijativa i proaktivnost
Vizija i strateško razmišljanje
Motivacija i inspiracija
Komunikacijske vještine
Odgovornost i integritet

Mladi lideri su pojedinci, obično u dobi od 15 do 30 godina, koji preuzimaju odgovornost i inicijativu u svojim zajednicama, školama, organizacijama ili pokretima. Oni su često angažirani u različitim oblicima aktivizma, volonterskim radom ili vode projekte koji donose pozitivne promjene u društvu. Mladi lideri mogu biti članovi studentskih organizacija, nevladinih organizacija, društvenih pokreta ili političkih inicijativa.

Mladi lideri, ako bi ih prikazali u nekoliko ključnih karakteristika onda bi to izgledalo ovako: Prvo, imaju izraženu inicijativu i proaktivnost, što znači da su skloni sami preuzeti

odgovornost za pokretanje projekata ili kampanja, često bez čekanja na druge. Drugo, posjeduju viziju i strateško razmišljanje, što im omogućava da jasno sagledaju svoje ciljeve i razviju strategije za njihovo ostvarenje. Treće, mladi lideri su motivatori i inspiratori; sposobni su motivirati i nadahnuti druge da se pridruže njihovim naporima. Četvrto, njihova komunikacijska vještina je iznimno razvijena, što im omogućava učinkovito prenošenje svojih ideja i mobilizaciju podrške. Konačno, oni preuzimaju odgovornost i drže se visokih etičkih standarda, pokazujući integritet u svim svojim postupcima.

Radnici s mladima

Radnici s mladima (youth workeri) su profesionalci ili volonteri koji rade s mladima kako bi im pružili podršku, smjernice i resurse potrebne za njihov osobni, socijalni i profesionalni razvoj. Oni rade u različitim okruženjima, uključujući škole, nevladine organizacije, vladine agencije, društvene centre i specijalizirane programe za mlade.

Njihova prva ključna karakteristika je pružanje kontinuirane podrške i mentorstva, što uključuje pomoć mladima da prevladaju izazove i postignu svoje ciljeve. Druga karakteristika je

RADNICI S MLADIMA pružaju:
Podršku i mentorstvo
Edukacija i savjetovanje
Razvoj programa
Uključenost zajednice
Empatija i razumijevanje

edukacija i savjetovanje; radnici s mladima često pružaju informacije i savjete koji mladima pomažu da donesu informirane odluke. Treća karakteristika je razvoj programa, gdje osmišljavaju i provode programe koji odgovaraju potrebama i interesima mladih, uključujući radionice, treninge i aktivnosti slobodnog vremena. Četvrta ključna karakteristika je poticanje uključivanja mladih u zajednicu i društvene aktivnosti. Posljednja karakteristika je njihova empatija i razumijevanje, što znači da su sposobni razumjeti i suosjećati s problemima i potrebama mladih.

Karakteristika	Mladi lideri	Radnici s mladima
Uloge i odgovornosti	Preuzimaju inicijativu i vodstvo, često pokreću projekte i kampanje	Pružaju podršku, smjernice i resurse mladima, mentoriraju ih
Fokus aktivnosti	Fokusiraju se na konkretne projekte i inicijative koje vode	Osmišljavaju i provode programe za osnaživanje mladih
Perspektiva i iskustvo	Djeluju iz vlastitog iskustva i perspektive svojih vršnjaka	Koriste profesionalno znanje i iskustvo za podršku mladima
Inicijativa i proaktivnost	Preuzimaju odgovornost i inicijativu za pokretanje novih projekata	Podržavaju i usmjeravaju inicijative mladih, ali ne pokreću nužno sami projekte
Vizija i strateško razmišljanje	Imaju jasnu viziju i sposobnost razvijanja strategija za postizanje ciljeva	Pomažu mladima u oblikovanju njihove vizije i strategija
Motivacija i inspiracija	Motiviraju i inspiriraju druge svojim primjerom	Motiviraju mlade kroz podršku i savjetovanje
Komunikacijske vještine	Dobro prenose ideje i mobiliziraju podršku	Komuniciraju informacije i savjete na razumljiv i podržavajući način
Odgovornost i integritet	Drže se visokih etičkih standarda i preuzimaju odgovornost za svoje postupke	Djeluju profesionalno i etički, pružajući primjer mladima
Podrška i mentorstvo	Često djeluju kao neformalni mentori svojim vršnjacima	Formalno pružaju mentorstvo i kontinuiranu podršku mladima
Razvoj programa	Sudjeluju u razvoju i vođenju konkretnih inicijativa	Osmišljavaju i provode šire programe za razvoj i osnaživanje mladih
Uključenost zajednice	Aktivno sudjeluju u zajednici i potiču druge na uključivanje	Poticanje mladih na sudjelovanje u zajednici kroz razne programe i aktivnosti
Empatija i razumijevanje	Razumiju i suosjećaju sa svojim vršnjacima na osobnoj razini	Profesionalno razumijevanje i suosjećanje s problemima i potrebama mladih

Dodatno na ovo, sve više i češće se spominju "Youth eksperti" - stručnjaci koji na višoj razini, uključujući policy, zagovaračku i znanstvenu razinu, rade na istraživanju i promicanju kvalitete rada s mladima. Ovi stručnjaci bave se analizom politika, provođenjem istraživanja i zagovaranjem poboljšanja u području rada s mladima. Njihova uloga je ključna u oblikovanju podržavajućeg okruženja za razvoj mladih jer pružaju temeljne uvide i smjernice koje pomažu u unapređenju praksi i programa namijenjenih mladima. Youth eksperti također rade na izradi preporuka za političke odluke, osiguravajući da glasovi mladih budu zastupljeni u procesima donošenja odluka na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Strukture podrške

Ove strukture uključuju organizacijske modele, mreže i resurse koji omogućuju mladima da se angažiraju, razvijaju svoje vještine i uspješno vode projekte. Razumijevanje ovih struktura je ključno za osiguravanje učinkovite podrške mladima u njihovim aktivnostima i inicijativama.

Postoje različite organizacijske strukture koje pružaju podršku mladim liderima. Nevladine organizacije (NGO), studentske organizacije, centri za mlade, info centri i druge institucije igraju ključnu ulogu u pružanju resursa, edukacije i mentorstva mladima. Na primjer, mnoge udruge pružaju platforme za mlade lidere gdje mogu razvijati svoje projekte, dobiti savjete od iskusnih mentora i umrežiti se s drugim mladim liderima.

Centri za mlade često nude programe i aktivnosti koje su osmišljene kako bi potaknuli osobni i profesionalni razvoj mladih. Ovi centri mogu pružati različite radionice, treninge i resurse koji su prilagođeni potrebama mladih lidera. Upravo su centri za mlade mjesta koja mogu biti poveznica između ispunjavanja potreba i interesa mladih s društvenim potrebama za brzim transformacijama i razvojem današnjeg društva. No važno je za istaknuti da se

na centre za mlade može gledati dvojako: kao mjesta koja mogu omogućiti mladima podršku u formiranju vlastitih stavova, obrazaca ponašanja, informiranja o vlastitim pravima, ali i za učenje o društvenim ulogama i zadaćama; te kao mjesta unutar kojih će mladi imati prilike za ostvarenje svojih želja i interesa za kvalitetnim provođenjem slobodnog vremena i druženjem. Ukratko, centri za mlade mogu imati kako socijalizacijsku ulogu, tako i ulogu za stvaranje i održavanje društvenog života. Mladima su njihovi vršnjaci_kinje iznimno važni i za održavanje međusobnih kontakata, kako u fizičkom, tako i u virtualnom prostoru, što za mlade ima vrlo visok značaj. (Tukara Komljenović & Orešković, 2022) Studentske organizacije na fakultetima i sveučilištima često pružaju prilike za angažman u društvenim i političkim inicijativama, omogućujući mladima da steknu praktično iskustvo u vođenju projekata i kampanja.

Radnici s mladima (youth workeri) predstavljaju strukturu podrške koja osigurava kontinuiranu i sustavnu pomoć mladima u njihovom osobnom, socijalnom i profesionalnom razvoju. Oni djeluju u različitim okruženjima, uključujući škole, nevladine organizacije, vladine agencije i društvene centre, te pružaju širok spektar usluga koje su prilagođene potrebama mladih. Radnici s mladima nude edukaciju, savjetovanje, mentorstvo i razvoj programa koji potiču aktivno sudjelovanje mladih u zajednici. Njihova uloga uključuje i pružanje emocionalne podrške i razumijevanja, što je ključno za izgradnju povjerenja i sigurnosti među mladima. Kroz njihove napore, mladi dobivaju potrebne alate i resurse za suočavanje s izazovima, postizanje ciljeva i aktivno uključivanje u društvene promjene. Radnici s mladima također igraju važnu ulogu u povezivanju mladih s drugim strukturama podrške i resursima, čime se osigurava holistički pristup njihovom razvoju i osnaživanju.

Podrška i resursi

Podrška i resursi dostupni mladim aktivistima igraju ključnu ulogu u njihovom uspjehu u promjenama lokalnih zajednica. Ove strukture podrške ne samo da pružaju potrebne resurse i znanja mladim liderima, već ih i povezuju s iskusnim mentorima i organizacijama koje mogu podržati njihove napore.

Jedan od primjera strukture podrške su različiti projekti i programi koje provode udruge civilnog društva. Na primjer, projekt "Osnaživanje mladih pokretača ruralnih zajednica" Udruga Studio B usmjeren je na podizanje svijesti i vještina mladih u ruralnim područjima, potičući njihovo sudjelovanje i sprečavajući migraciju. Financiranje ovakvih inicijativa često je ograničeno na kratkoročne projekte, što zahtijeva kontinuirano apliciranje za nova sredstva.

Pored projekata, neformalni obrazovni programi poput "Studiji o mladima za mlade" pružaju

Budi muško (Status M)

Projekt unapređuje kapacitete organizacija za rad s djecom i mladima u području mentalnog zdravlja kroz edukacije, izradu komunikacijskih planova i didaktičkih materijala. Obuhvaća preko 30 zaposlenika i volontera te uključuje podcastove, kazališne predstave i iskustveno učenje u prirodi. Financiran je sredstvima Europske unije.

intenzivne edukacije koje potiču mlade na preuzimanje aktivne uloge u zajednici. Ovi programi ne samo da informiraju mlade o društvenim problemima, već ih i uče praktičnim vještinama potrebnim za vođenje uspješnih inicijativa.

NEFORMALNO OBRAZOVANJE

Program "Studiji o mladima za mlade" je edukacijski program koji cilja na informiranje, obrazovanje i osnaživanje mladih aktivista i aktivistica. Provodi ga Mreža mladih Hrvatske od 2009. godine sa nekoliko godina stanke zbog nemogućnosti financiranja, no od 2025. godine ponovno se provodi u suradnji s Agencijom za mobilnost i programe EU. Osnovni ciljevi programa su poticanje mladih na preuzimanje odgovornosti u svojoj zajednici i sudioničke procese demokracije, poticanje korištenja istraživačke metodologije za prepoznavanje i analizu potreba i problema mladih te zagovaranje održivih rješenja. Također, program potiče kritičko promišljanje metoda i tehnika djelovanja u zajednici kako bi utjecali na razvoj politika

za mlade i pozitivne društvene promjene. Kroz intenzivni višemjesečni edukacijski program, mladi stječu vještine u radu s mladima, doprinosu društvenoj promjeni te implementaciji znanja u zajednici.

Demo akademija (DKolektiv)

Demo akademija je jednogodišnji program neformalnog obrazovanja koji obuhvaća osam kolegija o demokraciji, civilnom društvu, ljudskim pravima i održivom razvoju. Polaznici sudjeluju u društveno korisnom učenju, primjenjujući teorijska znanja na praktične probleme u zajednici. Program jača društveni i politički angažman građana.

U formalnom obrazovanju, programi poput “Zajednica aktivnih građana – ZAG” i “Škola i zajednica (ŠiZ)” integriraju učenike u stvarne probleme zajednice, potičući ih na aktivno sudjelovanje i angažman. Ovi programi ne samo da grade građansku kompetenciju, već mladima pružaju platformu za primjenu teorijskih znanja u praksi.

Predmet Škola i zajednica (ŠiZ) pruža učenicima jedinstveno odgojno-obrazovno iskustvo kroz intenzivnu suradnju s predstavnicima različitih organizacija i institucija u lokalnoj zajednici. Učenici aktivno sudjeluju u strukturiranim aktivnostima koje potiču prepoznavanje, analizu i kritičko promišljanje problema u zajednici, te predlažu moguća rješenja u demokratskom okružju poučavanja. Cilj je razviti znanja, vještine i stavove potrebne za aktivno sudjelovanje u zajednici, jačati osjećaj osobne i društvene odgovornosti te unaprijediti kvalitetu života u zajednici. Program se izvodi kroz različite aktivnosti poput projektnog i istraživačkog učenja te suradnje s nastavnicima iz drugih područja, stvarajući demokratsko okružje koje potiče angažirano građanstvo.

Program Zajednica aktivnih građana—ZAG u Zagrebu osmišljen je za osnovne i srednje škole kako bi učenike pripremio za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskoj zajednici. Program promovira pravednost, održivost i bržnost kroz osnaživanje učenika za osobno odgovorno i angažirano djelovanje, poput poštivanja zakona, recikliranja, pomaganja potrebitima, te sudjelovanja u društvenim i političkim inicijativama. Cilj je razviti građansku kompetenciju koja uključuje znanja, vještine i kritičko razumijevanje društvenih procesa, osiguravajući da mladi mogu doprinijeti stvaranju pravednih i održivih zajednica.

Važno je istaknuti i ulogu digitalnih mreža u podršci mladim aktivistima. Kroz društvene medije, online platforme i e-učenje, mladi imaju pristup alatima i informacijama koje im omogućuju brzo dijeljenje ideja i mobilizaciju podrške. Ove digitalne mreže omogućuju globalnu vidljivost i povezivanje s drugim mladim aktivistima širom svijeta, što je ključno za širenje utjecaja njihovih inicijativa.

Konačno, razvoj i implementacija struktura podrške su ključni za dugoročni uspjeh mladih lidera. Proširivanje i jačanje ovih programa će osigurati da mladi imaju pristup svim potrebnim resursima i znanjima kako bi njihove ideje donijele stvarne društvene promjene. Kroz kontinuiranu podršku i razvoj, mladi aktivisti mogu ostvariti svoj puni potencijal i doprinijeti održivom razvoju svojih zajednica.

USPJEŠNO MENTORSTVO

Nakon što smo istražili različite oblike aktivizma i ulogu mentorstva u osnaživanju mladih, jasno je da je za uspješno provođenje aktivističkih inicijativa potrebno mnogo više od same strasti i želje za promjenom. **Prikupljanje sredstava** i dobro organizirane **logističke strategije** postaju ključni aspekti svakog ozbiljnog aktivističkog pokreta.

Bez odgovarajućih resursa, najinovativnije ideje i najstrastvenije kampanje ne mogu ostvariti svoj puni potencijal. **Fundraising**, bilo kroz tradicionalne metode ili digitalne platforme, osigurava sredstva koja su potrebna za provedbu konkretnih akcija, dok strukturirana organizacija omogućuje efikasno korištenje tih resursa. Kroz suradnju s mentorima, mladi lideri ne samo da uče kako voditi kampanje, već i kako osigurati potrebne financije za održavanje i rast svojih inicijativa.

Mentorstvo igra ključnu ulogu u pomaganju mladima da shvate važnost održivosti u aktivizmu. Prikupljanje sredstava nije jednokratni zadatak; ono je dugoročan proces koji zahtijeva planiranje, pregovaranje i učinkovitu komunikaciju. **Mentori** pomažu mladima da razviju strategije koje osiguravaju dugoročnu financijsku stabilnost njihovih projekata i omogućuju kontinuirani utjecaj.

Ključne komponente uspješnog mentorstva

Uspješan mentorski program zahtijeva pažljivo planiranje i implementaciju nekoliko ključnih komponenti, no prije nego krenemo u razradu kvalitetnog mentorstva i razvoja mentorskog programa, važno je istražiti što mentorstvo nije. Razlika između mentorstva i drugih oblika razvoja nije uvijek jasna. Mentor može koristiti

različite pristupe poput podučavanja, vođenja treninga (u neformalnom obrazovanju) i savjetovanja. Iako se ti pristupi često preklapaju u razvojnim procesima, postoje značajne razlike između mentorstva, treninga i drugih oblika razvoja. Evo kako literatura razlikuje te pojmove.

Trening

I trening i mentorstvo su tehnike razvoja koje koriste vještine slušanja, postavljanja pitanja, razjašnjavanja i preoblikovanja, te dijele razgovore jedan-na-jedan kao glavnu interakcijsku tehniku za poboljšanje vještina, znanja ili radne učinkovitosti pojedinca. (Atanasov et al, 2019.)

Trener_ica se fokusira na specifične vještine i razvojne ciljeve razbijajući ih u konkretne zadatke koje treba izvršiti u određenom vremenskom razdoblju. Tako trener pomaže mladima da razjasne svoju viziju i postavljaju ili predlažu ciljeve, mjereći učinak periodično kako učenik razvija nove vještine. Trener podržava, izaziva i potiče, a ne usmjerava, savjetuje ili podučava direktno. Trening je partnerstvo koje pomaže pojedincu da samostalno shvati što treba učiniti kako bi se poboljšao te da u tom procesu prepozna što ga motivira i što mu stoji na putu (stavovi, predrasude, predrasude, pretpostavke).

S druge strane, mentor je netko tko nudi svoje znanje, stručnost i savjete onima s manje iskustva. Iskorištavajući svoje iskustvo i vještine, mentori usmjeravaju mentorirane osobe u pravom smjeru. Mentor pomaže razmotriti mogućnosti za karijerni rast, steknu samopouzdanje i poboljšaju međuljudske vještine. Podrška se temelji na iskustvima i učenjima mentora, što ih čini pouzdanijim figurama u očima osobe koje mentoriraju.

Mentori djeluju kao savjetnici, sugerirajući nove puteve koje pojedinac može slijediti, dok treneri koriste tehnike postavljanja pitanja i slušanja kako bi izveli puni potencijal pojedinca. Mentor mora posjedovati duboko razumijevanje i znanje o temi o kojoj savjetuje. U mentorstvu, odnos mentora i mentorirane osobe često je sličan odnosu učitelja i učenika, dok je u vođenju treninga odnos puno ravnopravniji, gdje trener stvara okruženje za samostalno učenje pojedinca.

Važno je razumjeti razliku jer pojedinci različito reagiraju na različite intervencije učenja. Neki ljudi bolje reagiraju na mentorstvo, dok drugi bolje reagiraju na trening. Ako se primijeni pogrešna tehnika, vjerojatno se neće postići željeni rezultati razvoja ili izvedbe.

Podučavanje

Fokus podučavanja je prenošenje znanja i informacija putem instrukcija i objašnjenja, a cilj učenika obično je položiti ispit. Podučavanje se fokusira na učenje osnovnih pojmova i ključnih točaka za izvođenje određenog procesa. Podučavanje se mora odvijati u okruženju koje omogućuje učeniku da griješi bez nanošenja štete projektu ili organizaciji. Učitelj se fokusira na komunikaciju pojmova, ključnih točaka, primjera i vježbi koje učenik treba naučiti i prakticirati kako bi ih mogao primijeniti u stvarnom svijetu.

Mentor, s druge strane, ne govori o pojmovima ili ključnim točkama. On ili ona potiče ljude da razgovaraju o svojim osobnim vrijednostima, pronadu emocionalnu ravnotežu kroz svoju individualnost, pronadu smisao u životu stvaranjem slike budućnosti kako bi vidjeli tko žele postati. Preduvjet za uspješno mentorstvo je stjecanje povjerenja od strane osobe koju se mentorira, jer je ona ta koja pronalazi mentora, a ne obrnuto.

Savjetovanje

Savjetnik koristi slušanje i postavljanje pitanja za izgradnju samosvijesti i samopouzdanja kod klijenta. Cilj je pomoći osobi da se nosi s nečim teškim. Učenje je jednostrano, a bliskost odnosa niska. Savjetovanje nastoji istražiti temeljnu dinamiku pojedinaca i njihovih odnosa. Savjetnici, poput *coacheva*, postavljaju pitanja, ali savjetnici se ne bave zadacima i izvedbom. Cilj savjetovanja je promicanje samorazumijevanja i samoprihvatanja.

Kada se govori o savjetovanju naspram mentorstva, neki autori započinju s nekoliko stvari koje nisu definirajuća oznaka razlika između ova dva tipa odnosa:

Tema razgovora: Nije moguće napraviti popis tema koje bi trebalo "mentorirati" i zaseban popis tema koje bi trebalo "savjetovati". Bilo koja životna borba koja bi mogla imati koristi od savjetovanja mogla bi imati koristi i od mentora (ako se nađe dobar mentor).

Kvaliteta utjecaja: Nije da su mentori učinkovitiji od savjetnika, ili obrnuto. I mentorstvo i savjetovanje mogu biti vrlo učinkoviti (ili ne-učinkoviti).

Mentorstvo nije ni roditeljstvo, druženje ili prijateljstvo. Dok roditeljstvo uključuje emocionalnu i fizičku brigu, mentorstvo se fokusira na profesionalni i osobni razvoj kroz savjetovanje i podršku. Mentorstvo također nije druženje ili prijateljstvo, jer za razliku od tih odnosa, mentorstvo ima specifične ciljeve razvoja i učenja. Mentori pružaju smjernice i dijele svoja iskustva kako bi pomogli mentoriranoj osobi da raste i napreduje, dok prijatelji i roditelji uglavnom pružaju emocionalnu podršku i društvo.

Postavlja se onda i pitanje je li i kada je mentorstvo pravi pristup? No trebamo imati na umu kako je mentorstvo samo jedan od pristupa u radu s mladima, i zasigurno nije pravi ili najučinkovitiji alat u svakoj situaciji. Potrebno je razmotriti sve aspekte i odlučiti kakvu vrstu podrške ponuditi mladoj osobi. (Atanasov et al, 2019.)

Kako onda uspostaviti uspješan mentorski program?

Prvi korak u uspostavljanju uspješnog mentorskog programa je postavljanje jasnih ciljeva i očekivanja.

Postavljanje konkretnih ciljeva: Svaki mentor-ski par treba definirati ciljeve¹. Na primjer, osoba si može postaviti cilj razvijanja određenih vještina poput javnog govora ili pisanja projekata u roku od šest mjeseci.

Definiranje očekivanja: Očekivanja treba jasno komunicirati na samom početku, uključujući učestalost sastanaka, trajanje mentorstva i metode komunikacije. To pomaže u izbjegavanju nesporazuma i osigurava da su obje strane usklađene.

Sljedeće što je važno i preduvjet za uspješnu uspostavu programa i kvalitetnu izvedbu istoga jest odgovarajuće uparivanje mentora i mentorirane osobe. Da bi smo pokušali minimizirati rizike u tom procesu potrebno je dobro i smisleno procijeniti kompatibilnost mentorskog para. To znači da mentor i mentorirana osoba trebaju biti upareni temeljem interesa, ciljeva, iskustva i osobnosti obiju strana. Uputno je u tom procesu koristiti alate poput upitnika i intervjuja. Ti alati mogu pomoći u procjeni kompatibilnosti. Osim same kompatibilnosti, mentori bi trebali imati stručnost u područjima koja su relevantna za ciljeve osobe koju se mentorira. Na primjer, mladi aktivist koji želi raditi na temama održivosti i(li) zaštiti okoliša treba biti uparen s *mentorom koji ima iskustvo u tom području*.

Neizostavno je i osigurati efektivne komunikacijske planove i kanale kako bi mentorski proces bio koristan, ugodan i prilagođen potrebama organizacije, mentora i mentorirane osobe. Osiguranje efektivnih komunikacijskih kanala može se postići kroz dogovor o učestalosti sastanaka jer redoviti sastanci, bilo tjedni ili mjesečni, omogućuju praćenje napretka i rješavanje izazova. Ovi sastanci mogu biti licem u lice,

telefonski ili putem videopoziva, ovisno o preferencijama i dostupnosti. Potrebno je stvoriti atmosferu povjerenja gdje obje strane mogu slobodno izraziti svoje misli, brige i prijedloge. Aktivno slušanje i empatija ključni su za izgradnju ove atmosfere.

Pristup relevantnim resursima i materijalima može značajno povećati uspješnost mentorskog programa:

Obrazovni materijali: Priručnici, knjige, online tečajevi i drugi edukativni materijali trebaju biti dostupni kako bi podržali proces učenja. Na primjer, priručnik o vođenju projekata može biti koristan resurs za mentorirane osobe koji žele naučiti više o upravljanju projektima.

Alati za razvoj vještina: Platforme za e-učenje, simulacije i radionice mogu pružiti praktične prilike za razvoj vještina.

Podrška procesu učenja obuhvaća nekoliko bitnih aspekata:

- **Planiranje, refleksija i zaključivanje:** Pomaže mladima u strukturiranju i razumijevanju njihovog procesa učenja.
- **Samopouzdanje učenja:** Pomaže mladima da se bolje upoznaju kao učenici, što povećava njihovu sposobnost za samostalno učenje.
- **Povratne informacije:** Pružanje povratnih informacija temeljenih na promatranju koje pomažu mentoriranim da prepoznaju svoje snage i područja za poboljšanje.
- **Pozitivne konotacije učenja:** Podrška u stvaranju pozitivnog stava prema učenju, što motivira i angažira mentorirane.
- **Razvijanje refleksijskih vještina:** Podučavanje vještina refleksije koje pomažu mladima da analiziraju i uče iz svojih iskustava.

Kėžaitė - Jakniūnienė, M. & Taylor, M.E. (2018.) One 2 One - Supporting learning face to face

¹ specifične, mjerljive, ostvarive, relevantne i vremenski određene (SMART)

Podrška organizacije

U cijelom procesu važno je osigurati i podršku same organizacije u kojoj se mentorstvo odvija jer je ista ključna prije svega za održivost procesa, ali i osiguranje kvalitete i zadovoljstva svih uključenih.

Logistička podrška: Organizacija treba osigurati resurse potrebne za održavanje programa, uključujući prostor za sastanke, tehničku podršku za online komunikaciju i administrativnu podršku.

Financijska podrška: Financijska sredstva mogu biti potrebna za obuku mentora, razvoj materijala i organizaciju događanja.

Kultura podrške: Promicanje kulture mentorstva unutar organizacije može potaknuti veći angažman i podršku od strane radnika i drugih članova. Organizacija može organizirati redovite sastanke, radionice i događanja koja promiču mentorstvo i umrežavanje.

Uloga edukatora kao facilitatora učenja

Edukatori, odnosno mentori, postaju ključni facilitatori učenja, što zahtijeva određene kompetencije i stavove:

Autentična podrška: Iskrena želja za podrškom u njihovom razvoju.

Povjerenje: Vjera da osoba koju se mentorira najbolje poznaju vlastite potrebe.

Empatija i transparentnost: Izgradnja odnosa temeljenih na povjerenju i razumijevanju.

Svijest o cjeloživotnom učenju: Prepoznavanje važnosti kontinuiranog učenja tijekom cijelog života.

prema: Kloosterman, P. & Taylor, M. E. (2012.) Handbook for facilitators- Learning to learn in practice

Uloge i odgovornosti facilitatora učenja

Facilitatori učenja imaju brojne uloge koje doprinose uspjehu mentorskog programa:

Stvaranje dobrog okruženja za učenje: Osiguravanje fizičkog i psihološkog prostora koji potiče učenje.

Pružanje resursa: Omogućavanje pristupa materijalima i alatima koji podržavaju proces učenja.

Postavljanje učenja na dnevni red: Poticanje redovitih rasprava i aktivnosti usmjerenih na učenje.

Postavljanje podržavajućih pitanja: Pitanja koja potiču kritičko razmišljanje i samorefleksiju.

Slušanje i promatranje: Aktivno slušanje i promatranje kako bi se razumjeli izazovi i potrebe mentorirane osobe.

Povezivanje ljudi: Umrežavanje mentoriranih sa relevantnim kontaktima i resursima.

Motiviranje učenika: Pružanje podrške i motivacije koja potiče angažman i upornost.

Davanje povratnih informacija: Redovito pružanje konstruktivnih povratnih informacija.

Prepoznavanje potreba i strasti: Uočavanje interesa i potencijala mentoriranih.

Učenje od mentoriranih osoba: Otvorenost za učenje i rast kroz iskustva mentoriranih.

Davanje ideja i savjeta: Dijeljenje korisnih savjeta i preporuka za daljnji razvoj.

Kusturin, Ćulum Ilić (2021) prema: Kloosterman, P. & Taylor, M. E. (2012.) Handbook for facilitators- Learning to learn in practice

Uspješan mentorski program temelji se na jasno definiranim ciljevima, odgovarajućem uparivanju, efektivnoj komunikaciji, pristupu kvalitetnim resursima i snažnoj podršci organizacije. Implementacija ovih ključnih komponenti omogućit će mladim aktivistima da rastu i razvijaju se, dok istovremeno osigurava uspjeh mentorskih programa. Uspostava ovih temelja omogućuje stvaranje dugotrajnih i produktivnih mentorstva koja doprinose razvoju budućih lidera.

Prijenos znanja i iskustva

Prijenos znanja i iskustva središnja je komponenta svakog mentorskog programa. Proces mentorstva omogućuje mentorima da dijele svoja iskustva, znanje i vještine s mentoriranimima, čime im pomažu u profesionalnom i osobnom razvoju. Ovaj proces zahtijeva različite metode i pristupe kako bi bio što učinkovitiji i prilagođen potrebama osoba koje se mentoriraju.

Metode i pristupi prenošenju znanja

Formalne edukacije i treninzi

Radionice i seminari: Formalne edukacije kroz radionice i seminare omogućuju strukturirano učenje. Mentori mogu organizirati tematske radionice koje pokrivaju specifične vještine ili znanja relevantne za ciljeve mentoriranih. Primjerice, radionica o pisanju projektnih prijedloga može im pomoći da usavrši ovu vještinu.

Online tečajevi: Digitalne platforme nude širok spektar tečajeva koji mogu dopuniti mentorski proces.

Neformalne metode

Jedan-na-jedan sastanci: Redoviti sastanci između ključni su za personalizirani prijenos znanja. Ovi sastanci omogućuju detaljne razgovore, prilagođene povratne informacije i neposredno rješavanje pitanja i problema.

Shadowing: odnosno praćenje mentora u njihovom svakodnevnom radu, omogućuje mentoriranim osobama da iz prve ruke vide kako mentor primjenjuje svoje vještine i znanje u praksi. Ovo iskustvo pruža vrijedne uvide koji se ne mogu naučiti iz knjiga ili predavanja.

Praktikum i iskustveno učenje

Projekti i zadaci: Dodjeljivanje konkretnih projekata ili zadataka im omogućuje da praktično primijene naučeno. Mentori mogu pružati smjernice i podršku tijekom cijelog procesa, od planiranja do izvršenja.

- Simulacije i role-playing: Simulacije stvarnih situacija i role-playing vježbe pomažu im da se pripreme za izazove s kojima će se suočiti. Na primjer, simulacija pregovora može pomoći u razvijanju vještine potrebne za učinkovitu komunikaciju i donošenje odluka.

Korištenje digitalnih alata

E-učenje: Digitalne platforme za e-učenje omogućuju mentoriranim osobama pristup obrazovnim materijalima, tečajevima i resursima bilo gdje i bilo kada. Ove platforme često uključuju interaktivne elemente kao što su kvizovi, forumi za raspravu i multimedijalni sadržaji.

Online zajednice i forumi: Online zajednice pružaju platformu za razmjenu znanja i iskustava s drugima. Forumi, društvene mreže i profesionalne mreže kao što je LinkedIn omogućuju kontinuiranu podršku i umrežavanje

Evaluacija i unapređenje mentorskog programa

Praćenje i evaluacija uspješnosti mentorskih programa ključni su za osiguravanje njihove učinkovitosti i stalnog unapređenja. I baš zato je važno koristiti alate koji doprinose evaluaciji, zadovoljstvu i povratnim informacijama kako bi kontinuirano unapređivali proces mentoriranja i prilagođavali ga potrebama, ali i učili iz pogrešaka odnosno naučenih lekcija iz prethodnog ciklusa.

Ankete i upitnici za mentore i mentorirane prije, tijekom i nakon završetka programa. One početne provode se kako bi se utvrdila očekivanja, ciljevi i početna razina kompetencija. Redovite ankete za praćenje napretka, zadovoljstva i izazova s kojima se susreću sudionici tijekom procesa osiguravaju da se prevladavaju oni rizici koji se mogu spriječiti i mitigirati prije nego ugroze cijeli proces. Završne ankete provode se za ocjenu postignuća ciljeva, zadovoljstva sudionika i područja za poboljšanje. Kroz ovaj sustavni pristup prikupljanja podataka, organizacije mogu kontinuirano unapređivati mentorski program temeljem konkretnih i mjerljivih informacija.

Redovita analiza povratnih informacija:

Redovito analizirajte prikupljene povratne informacije kako biste identificirali obrasce i ključna područja za poboljšanje. Također, uključite sve sudionike u proces evaluacije kako biste osigurali da su njihovi glasovi i prijedlozi uzeti u obzir.

Kontinuirano unapređivanje mentorskog programa zahtijeva sustavni pristup i otvorenost za promjene.

Zatvaranje procesa i evaluacija

Svaki sastanak između mentora i mentoriranih prilika je za evaluaciju procesa, ali detaljnija i fokusiranija evaluacija provodi se na pola i na kraju procesa zajedničkog rada. Evaluacija na pola puta pruža prve uvide u razvoj odnosa i realizaciju plana učenja, kao i potencijalne načine za poboljšanje odnosa i procesa učenja. (Kuturin, Čulum Ilić, 2021) Ovi uvidi omogućuju vam da unaprijedite trenutni mentorski proces, dok evaluacija na kraju služi za zaključivanje ovog odnosa i unapređenje novog mentorski proces sljedeće godine.

Pozovite mentorirane da identificiraju ključne očekivane i neočekivane prilike za učenje, i učinite isto jer je reciprocitet važan u radu s mladima. Imajte na umu da je evaluacija dijalog u kojem svaka strana iznosi svoje iskustvo mentorski procesa, što nije nužno isto, a uvid u različite percepcije vrlo je važan za proces učenja.

Osvrnite se na vašu suradnju i izvucite ključne uvide o tome kako unaprijediti mentorski proces. Refleksija na vaš odnos može biti razgovor, ali možete koristiti i neke kreativne metode (crtanje, karte asocijacija) koje mogu olakšati razgovor o tome što je olakšalo ili otežalo vašu suradnju i proces učenja. Ako ste izradili plan za unapređenje svojih mentorskih vještina, sada možete dobiti izravne povratne informacije o tome kako su mentorirani vidjeli specifične kompetencije na kojima ste radili. Provedite evaluaciju u formalnom okruženju, ali ne zaboravite proslaviti svoj uspjeh i simbolički obilježiti završetak procesa. (Kuturin, Čulum Ilić, 2021) Ne zaboravite prezentirati rezultate evaluacije svojoj organizaciji na jednom od redovitih sastanaka.

Bilo bi dobro da se vratite na očekivanja i brige koje ste identificirali prije početka procesa i vidite kakav je utjecaj mentorski proces imao na vašu organizaciju i što biste promijenili u budućnosti. (Kuturin, Čulum Ilić, 2021) Postignuti uspjeh najjača je motivacija jer ako stalno govorimo o svojim slabostima, nikada nećemo razviti samopouzdanje. Evaluacija bi se trebala

fokusirati na nova znanja i ono u čemu su mentorirani bili dobri, uzimajući u obzir kako njihove snage mogu biti korisne u situacijama koje nisu dobro riješili. Također, važno je zapamtiti da nitko ne može biti uspješan u svemu i da to nije potrebno. Rečenice poput "Razvio sam to, ali mogu bolje" donekle umanjuju značaj onoga što je postignuto i vode do ideje da nikada nećemo biti dovoljno dobri. Važno je reći da smo sretni i zadovoljni bez umanjivanja našeg napretka. Svi imamo svoja područja stručnosti, svoje snage i slabosti, i važno je da ih prihvatimo. (Kuturin, Čulum Ilić, 2021)

Etika i Odgovornost u Mentoriranju:

Mentorstvo mladih zahtijeva duboko razumijevanje etičkih smjernica i odgovornosti koje se protežu kroz svaki aspekt rada. Etika mentorstva zahtijeva od očuvanje povjerljivosti kao primarnog načela koje omogućuje otvorenu komunikaciju s mentoriranom osobom. Povjerljivost podrazumijeva da sve informacije koje mentorirana osoba dijeli s mentorom ostaju privatne, osim ako postoji prijetnja sigurnosti mentoriranih osoba ili drugih. Mentor mora jasno komunicirati s mentoriranima o granicama povjerljivosti na samom početku mentorskog odnosa, čime se osigurava otvoren i siguran prostor za razgovor.

Povjerljivost je ključna i za održavanje profesionalnosti i zaštitu mentoriranih osoba od neprimjerene izloženosti. Kada mentorirana osoba zna da će sve što podijeli ostati zaštićeno, dolazi do jačanja povjerenja, što je ključni faktor u uspjehu mentorskog odnosa. Upravo zbog toga, moramo biti svjesni svojih etičkih odgovornosti te redovito osvježavati svoje znanje o najboljim praksama u očuvanju povjerljivosti.

Postavljanje Granica

Odgovornost mentora uključuje postavljanje jasnih profesionalnih granica unutar mentorskog odnosa. Pravilno postavljanje granica omogućava mentoru i mentoriranoj osobi da održe profesionalnost i jasno razumiju očekivanja s obje strane. Granice su važne i za zaštitu, jer sprječavaju eventualne nesporazume i osiguravaju da mentorski odnos ostane fokusiran na ciljeve i potrebe.

Granice mogu uključivati:

- Vrijeme i mjesto sastanaka,
- Održavanje komunikacije unutar radnog vremena ili unaprijed dogovorenih termina,
- Određivanje granica osobnog uključivanja i emocionalne podrške.

Pridržavanje postavljenih granica također je važno za očuvanje objektivnosti mentora. Kroz jasno definirane granice mentor može ostati nepristran, izbjegavajući eventualne konflikte interesa, a osoba koja je mentorirana se osjeća sigurnije u predvidljivom okviru suradnje.

Profesionalni standardi i neprestano učenje

Etika i odgovornost mentora zahtijevaju da se kontinuirano razvija vlastite vještine i znanja. Profesionalni razvoj podrazumijeva sudjelovanje na edukacijama, radionicama, konferencijama i razmjenama iskustava koje omogućuju mentorima da se upoznaju s novim pristupima, istraživanjima i tehnikama koje unapređuju njihov rad. Neprestano učenje ne samo da doprinosi kvaliteti mentorskog odnosa, već osigurava da uvijek budemo u skladu s najnovijim etičkim standardima.

Mentorstvo je odgovoran posao koji zahtijeva refleksiju o vlastitim vještinama i postupcima. Kroz refleksiju i praćenje napretka mentorskog odnosa, mentor može evaluirati svoje pristupe i prilagoditi ih prema potrebama osobe koju se mentorira, osiguravajući tako da mentorirana osoba dobije najbolju moguću podršku.

Etika i odgovornost u mentorstvu predstavljaju temelje na kojima se gradi uspješan mentorski odnos. Povjerljivost, profesionalne granice, kontinuirano učenje, poštovanje autonomije i samorefleksija ključne su vrijednosti koje svaki mentor treba usvojiti i održavati. Ovi etički principi ne samo da jačaju povjerenje između mentora i mentorirane osobe, već osiguravaju siguran prostor za razvoj, što je od presudne važnosti za uspjeh mentorstva.

ZAKLJUČAK

Zaključno, ova publikacija pruža sveobuhvaatan uvid u složeni svijet mentorstva, posebno u kontekstu rada s mladima. Mentorstvo se potvrđuje kao snažan alat koji omogućava mladima ne samo stručno usavršavanje već i osobni rast, izgradnju samopouzdanja te razumijevanje društvenih odgovornosti i uloga. Ključne komponente mentorskog odnosa – od povjerljivosti, jasno definiranih granica i profesionalnih standarda, do pristupa resursima i prateće institucionalne podrške – ukazuju na važnost strukturiranog pristupa ovom procesu. Upravo pažnja prema tim aspektima jamči kvalitetu odnosa i dugoročni uspjeh u razvoju mladih vođa i aktivnih članova zajednice.

Ipak, važno je istaknuti da uspjeh mentorstva ne leži samo u specifičnim postignućima mentoriranih već i u širini utjecaja mentorskih

programa koji uključuju rast samospoznaje, razvoj kritičkog mišljenja i jačanje građanske svijesti. Time mentorstvo pridonosi i općem napretku zajednice, potičući mlade na društveni angažman i aktivizam. Mentorstvo također utire put za postizanje promjena na sustavnoj razini, gdje mentori, youth workeri i organizacije za mlade igraju ključnu ulogu.

Kroz ovu publikaciju dotaknuli smo raznolike aspekte mentorstva – teoriju, metodologiju, etiku, profesionalne standarde i praktične primjere. U nastavku, u drugom dijelu ove publikacije, prelazimo na temu aktivizma i njegovu važnost kao dopunu mentorskog procesa, istražujući različite oblike građanskog angažmana i analizirajući kako mladi mogu koristiti svoja znanja, stečena kroz mentorstvo, za pokretanje društvenih promjena.

PREPORUČENA DODATNA LITERATURA

Art of hosting. (2012). *Art of hosting workbook: How do we host, design and harvest meaningful conversations that matter?* <https://aohsuomi.files.wordpress.com/2012/10/aohfin.pdf>

Atanasov, D., & Vasilevska Trajkoska, B. (2019). *Mentorship handbook*. South East European Youth Network – SEEYN Secretariat.

European Commission. (2015). *Quality Youth Work - A common framework for the further development of youth work*. https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/qualityyouth-work_en.pdf

Gailius, Ž., Malinauskas, A., Petkauskas, D., & Ragauskas, L. (2014). *Handbook for people working with youth groups*. <https://mitteformaalne.archimedes.ee/wp-content/uploads/2014/07/handbook-for-people-working-with-youth-groups-en-web-version.pdf>

Hadžibegović, A. *Mentorship journey: Step by step*. SEEYN. <https://www.docdroid.net/WDSDB7v/mentorship-journey-step-by-step.pdf>

Kezaite - Jakniuniene, M., & Taylor, M. E. *8 guaranteed ways to burn yourself out as a mentor!* https://www.viaexperientia.net/wp-content/uploads/2020/01/8-guaranteed-ways-to-burn-out_VIA_version-1.pdf

Kusturin, S., & Ćulum Ilić, B. (2021). *Supporting evidence-based education of youth workers: Guide for community-engagement mentors*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

Orešković, K. (2021). *Teorija i praksa rada s mladima: Prilog razumijevanju rada s mladima u RH 2.0*. Mreža mladih Hrvatske. https://mmh.hr/uploads/publication/pdf/111/Teorija_i_praksa_rada_s_mladima_2.0..pdf

Tukara Komljenović, J., & Orešković, K. (2022). *Analiza postojećih praksi i djelovanja centara za mlade u Republici Hrvatskoj*. Mreža mladih Hrvatske.

DIO II.

Generacija promjene

**Putokaz
kroz
Aktivizam**

UREDнице i AUtorI:

Nina Popović
Kristijan Orešković

IZDAVAČICA:

Mreža mladih Hrvatske
Selska cesta 112c
10 000 Zagreb

DIZAJN: ACT Printlab d.o.o.

GODINA IZDANJA: 2024.

ISBN: 978-953-7805-43-2

Mreža mladih Hrvatske koristi organizacijsku podršku Fonda za aktivno građanstvo, u razdoblju od 2022. do 2028.

Izrada ove publikacije omogućena je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva kroz Razvoju suradnju u području centara znanja. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

GENERACIJA PROMJENE: MENTORSTVO I AKTIVIZAM ZA BOLJU BUDUĆNOST

Ova publikacija okuplja dva ključna smjera za osobni, profesionalni i društveni razvoj mladih: mentorstvo i aktivizam. S jedne strane, istražujemo mentorstvo kao proces pružanja podrške, smjernica i resursa mladima na njihovom putu razvoja, dok se s druge strane bavimo aktivizmom, koji predstavlja angažman i borbu za pozitivne društvene promjene kroz različite oblike akcija. Oba su smjera izuzetno važna u osnaživanju mladih, omogućujući im da prepoznaju svoje sposobnosti i zauzmu aktivne uloge u zajednicama.

MENTORSTVO: TEMELJ ZA OSNAŽIVANJE

Mentorstvo je ključna komponenta rada s mladima koja potiče njihov rast kroz strukturirano prenošenje znanja i iskustava. U poglavlju posvećenima mentorstvu istražujemo što znači biti mentor_ica, kako izgraditi kvalitetan mentorski odnos i koji su to etički standardi koje mentori_ce trebaju slijediti. Razmatramo i kako se kroz mentorstvo može graditi dugoročna otpornost kod mladih i omogućiti im da kroz osobni razvoj i podršku postanu aktivni članovi i članice društva. Mentorstvo, dakle, nije samo proces prenošenja znanja; to je i podrška u izgradnji povjerenja, osnaživanju i poticanju odgovornosti mladih.

AKTIVIZAM: POTICANJE PROMJENA KROZ ZAJEDNIŠTVO

S druge strane, aktivizam nas uvodi u svijet društvenog angažmana i inicijativa koje potiču promjene na osobnoj i društvenoj razini. U dijelu publikacije posvećenom aktivizmu, prikazujemo različite oblike angažmana, od lokalnih akcija i *grassroots* inicijativa do većih nacionalnih i međunarodnih pokreta. Aktivizam je prožet energijom i zajedničkim ciljevima, te nudi mladima platformu za izražavanje i utjecaj. Primjeri iz Hrvatske i šire pokazuju kako mladi mogu biti snažna pokretačka snaga, koristeći sve dostupne resurse, uključujući digitalne tehnologije, kako bi doprinijeli stvaranju pravednijeg društva.

ZAŠTO SU MENTORSTVO I AKTIVIZAM POVEZANI?

Iako se mentorstvo i aktivizam često promatraju odvojeno, oni se u praksi isprepliću i nadopunjuju. Mladi koji prolaze kroz proces mentorstva dobivaju alate za kritičko promišljanje, komunikacijske vještine i podršku koja ih osnažuje za aktivno djelovanje. Mentorstvo je, dakle, most koji mlade priprema za izazove aktivizma, dok aktivizam nudi priliku za primjenu stečenih znanja i izgradnju mreže podrške.

Ova publikacija nudi sveobuhvatan pogled na oba segmenta, naglašavajući vrijednost mentorstva kao temelja za izgradnju uspješnih i motiviranih mladih lidera, kao i važnost aktivizma u omogućavanju mladima da postanu glasnogovornici promjena. S jedne strane, ovdje možete istražiti smjernice za uspješno mentorstvo, a s druge strane putokaz za učinkoviti aktivizam. Oba smjera predstavljaju dio jedne šire slike – slike generacije promjene, koja je spremna učiti, prilagođavati se i djelovati za bolje društvo.

U nastavku ove publikacije, pozivamo vas da se s obje strane upoznate s tim komplementarnim pristupima, koji, zajedno, grade temelje za snažan društveni angažman i dugoročan pozitivni utjecaj.

UVODNO

Aktivizam označava kolektivno djelovanje pojedinaca i grupa koje se organizira kako bi izazvalo promjene u društvenim, političkim ili ekonomskim strukturama. Pojam se u suvremenom kontekstu odnosi na širok spektar aktivnosti koje uključuju prosvjede, kampanje, peticije, lobiranje i organizaciju društvenih akcija. Premda se aktivizam u današnjem smislu povezuje s modernim društvenim pokretima, korijeni aktivizma sežu duboko u povijest, kada su se zajednice okupljale radi borbe za prava, slobodu ili pravdu.

Kroz povijest, aktivizam je igrao ključnu ulogu u oblikovanju društava. Već u antičkoj Grčkoj nalazimo primjere građanskog angažmana kroz demokratske skupove i javne rasprave, dok su srednjovjekovni cehovi i sindikati također bili oblik kolektivnog djelovanja za bolje radne uvjete. No, moderni aktivizam, kakav danas prepoznajemo, pojavio se u 18. i 19. stoljeću tijekom razdoblja prosvjetiteljstva i industrijalizacije, kada su društva počela preispitivati monarhijske i feudalne strukture. Rani

oblici aktivizma uključivali su pokrete za ukidanje ropstva, ženska prava i radnička prava, a događaji poput Francuske revolucije (1789.) i osnivanje radničkih sindikata sredinom 19. stoljeća ostavili su trajan utjecaj na društvene norme i zakone.

Aktivizam je kroz povijest često prolazio kroz faze intenzivnih društvenih promjena, a različite ideologije i teorije utjecale su na razvoj pokreta. U 20. stoljeću aktivizam je poprimio globalni karakter kroz pokrete za građanska prava, antiratne prosvjede i feminističke inicijative, ali i kroz borbu za okoliš i ljudska prava. Osobito su šezdesete godine prošlog stoljeća bile obilježene velikim valom prosvjeda diljem svijeta, kada su se građani, vođeni idejom pravednijeg društva, suprotstavili političkim i vojnim vlastima. Tijekom tog razdoblja teorijski radovi u socijalnim znanostima dodatno su proučavali aktivizam kroz sociološke i političke teorije, naglašavajući važnost kolektivne akcije, identiteta i moći u oblikovanju društvenih pokreta.

U teorijskom smislu, aktivizam se objašnjava kroz različite pristupe, uključujući teoriju kolektivne akcije, teoriju resursne mobilizacije i teoriju društvenih pokreta. Teorija kolektivne akcije naglašava kako ljudi stvaraju zajednički identitet i ciljeve kroz koje organiziraju akcije, dok teorija resursne mobilizacije pokazuje kako pristup resursima kao što su financije, infrastruktura i mediji igra ključnu ulogu u uspjehu pokreta. Suvremene teorije društvenih pokreta također se bave digitalizacijom i utjecajem društvenih mreža koje omogućuju bržu mobilizaciju i globalno širenje poruka, kao i međusobnu podršku aktivista_kinja diljem svijeta.

U današnje vrijeme, aktivizam obuhvaća brojne tematske sfere, od klimatske pravde i prava manjina do političkih i ekonomskih prava. Njegov oblik se transformirao kroz digitalizaciju, pa su društvene mreže, internetske peticije i digitalni prosvjedi postali ključni alati modernog aktivista. Aktivizam je postao sredstvo ne samo za suprotstavljanje nepravdi, već i za afirmaciju pozitivnih vrijednosti kao što su održivost, tolerancija i ljudska prava. Suvremeni aktivizam neprestano evoluira, prilagođavajući se promjenama u društvu i tehnologiji, čime ostaje relevantan alat za one koji žele utjecati na svijet oko sebe.

Aktivizam predstavlja jedan od najsnažnijih izraza građanske svijesti, ali i odgovor na društvene, političke i ekološke izazove diljem svijeta. Na globalnoj razini, aktivizam je često okidač za društvene promjene, usmjeravajući pažnju javnosti na ključna pitanja kao što su klimatske promjene, rodna ravnopravnost, prava manjina i socijalna pravda. Primjeri iz recentne povijesti, poput globalnog klimatskog pokreta "Fridays for Future" i prosvjeda za ljudska prava u različitim dijelovima svijeta, ilustriraju moć kolektivnog djelovanja i globalne solidarnosti. Ovi pokreti koriste suvremene tehnologije i društvene mreže kako bi mobilizirali milijune ljudi, stvarajući val promjena koji prelazi nacionalne granice i zahvaća različite kulture i društva.

U Europskoj uniji aktivizam ima posebnu važnost u kontekstu promoviranja demokratskih vrijednosti, ljudskih prava i ekološke održivosti. EU podržava i potiče aktivizam kroz institucionalne programe i financijske fondove koji olakšavaju rad nevladinih organizacija i inicijativa građana. Posebna pažnja posvećuje se inkluzivnosti i borbi protiv diskriminacije, dok se digitalne platforme sve češće koriste za promociju participativne demokracije. Kroz Europsku građansku inicijativu, građani_ke EU-a imaju mogućnost pokretanja zakonodavnih inicijativa, što dodatno osnažuje ulogu aktivizma u oblikovanju politika na europskoj razini. Ovaj primjer pokazuje kako EU potiče građanski angažman i sudjelovanje, ne samo kao način borbe protiv društvenih nepravdi, već i kao ključni element održive demokracije.

AKTIVIZAM U HRVATSKOJ: POSLJEDNJIH 15 GODINA

U posljednjih 15 godina, aktivizam u Hrvatskoj doživio je značajne promjene, a jedan od ključnih elemenata koji je utjecao na njegov razvoj je projektifikacija nevladinih organizacija (NGO). Projektifikacija se odnosi na povećanu ovisnost udruga o vanjskom financiranju putem kratkoročnih projekata, što je u početku izazvalo zabrinutost zbog mogućeg smanjenja autonomije i slobode djelovanja. Međutim, unatoč nekim izazovima, projektifikacija je pružila solidnu platformu za zajedničko učenje i jačanje aktivizma kroz neformalno obrazovanje. Kroz projekte, mnoge su organizacije proširile svoj fokus na zagovaranje i jačanje kapaciteta mladih, čime su doprinijele aktivnijem uključivanju mladih u društvene procese.

Jedan od ključnih aspekata ove promjene je i preuzimanje uloge države od strane NGO-a, posebice u pružanju socijalnih usluga. U mnogim slučajevima, nevladine organizacije su popunile praznine u javnim službama, pružajući pomoć građanima kama koji se suočavaju s dugim rokovima i birokratskim preprekama. Ovakav angažman nije samo olakšao pristup socijalnim uslugama, nego je i potaknuo građanski aktivizam. Građani_ke, potaknuti ovim primjerima, sve više prepoznaju svoju ulogu u rješavanju problema zajednice i postaju aktivni sudionici_ce u borbi za socijalna i ljudska prava. Ovaj oblik angažmana igra ključnu ulogu u zaštiti najosjetljivijih slojeva društva, od prava žena do prava manjina.

Posebno se ističe doprinos ženskih udruga koje su postale snažan akter u razvoju građanske svijesti. Nakon ratifikacije Istanbulske konvencije, koja se bavi sprječavanjem i borbom protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja, te uslijed otpora konzervativnih snaga, ženske su organizacije preuzele ulogu vođa u borbi za

prava žena i rodnu ravnopravnost. Ovi pokreti nisu samo lokalni, već su i dio šireg globalnog pokreta za ženska prava, čime se Hrvatska svrstava u red zemalja gdje je ova borba postala vidljiva i u svakodnevnim političkim i društvenim diskursima.

S druge strane, studentski protesti predstavljaju još jedan značajan aspekt aktivizma u Hrvatskoj. Posebno se ističu prosvjedi na zagrebačkom Filozofskom fakultetu i pokret protiv izgradnje trgovačkog centra u Varšavskoj ulici. Ovi događaji odražavaju otpor prema komodifikaciji javnog prostora i kapitalističkim interesima koji ugrožavaju pravo građana na grad i zajedničke resurse. Ovi pokreti su također povezani s širim pitanjima prava na obrazovanje, pravednosti i sudjelovanja u donošenju odluka koje oblikuju društvo.

Aktivizam u Hrvatskoj nije ograničen samo na progresivne snage. Desničarski aktivizam također je imao značajan utjecaj, posebno kroz kampanju za ustavnu definiciju braka kao zajednice muškarca i žene tijekom referendumске kampanje protiv istospolnih brakova. Ova kampanja, vođena inicijativom "U ime obitelji", pokazala je snagu konzervativnih vrijednosti u dijelu hrvatskog društva te duboki politički polaritet koji karakterizira zemlju. Ovaj polaritet ponovno je došao do izražaja tijekom pandemije COVID-a, kada su se konzervativne snage, predvođene muškarcima koji su klečali na glavnim gradskim trgovima, protivile navodnoj "ženskoj neposlušnosti", pozivajući na povratak tradicionalnih uloga žena u društvu. Ovi događaji naglašavaju tenzije unutar hrvatskog društva i borbu između progresivnih i konzervativnih snaga.

U posljednjih 15 godina, aktivizam u Hrvatskoj doživio je raznolike i često kontradiktorne promjene. Nevladine organizacije su se uspješno prilagodile dinamičnom okruženju, često popunjavajući praznine koje je ostavila država, dok su građani_ke pokazali povećan interes za aktivno sudjelovanje u društvenim promjenama. S jedne strane, progresivni pokreti poput ženskih i studentskih borbi za prava uspješno su

podigli svijest o temama kao što su rodna ravnopravnost i pravedno obrazovanje, dok su s druge strane konzervativni pokreti pokazali snagu tradicionalnih vrijednosti, ističući trajne podjele unutar društva. Aktivizam u Hrvatskoj tako ostaje ključni mehanizam društvene transformacije, suočavajući se s izazovima i prilagodljiv na promjenjive okolnosti.

AKTIVIZAM U HRVATSKOJ: POKRETAČKA MOĆ PROMJENE

Aktivizam u Hrvatskoj ima dugu tradiciju, koja seže od studentskih protesta i borbi za ljudska prava do modernih klimatskih inicijativa. Pokreti za promjene okupljaju mlade ljude, građanske organizacije, udruge i pojedince koji se bore za pravednije društvo. Kroz različite inicijative, aktivisti_kinje nastoje osvijetliti društvene probleme, nadahnuti širu zajednicu i boriti se za svijet jednakih mogućnosti. U nastavku donosimo pregled najvažnijih oblika aktivizma u Hrvatskoj, svaki sa svojim jedinstvenim ciljevima, porukama i borcima.

Noćni Marševi: Glas Za Ženska Prava

Svake godine od 2016. na Međunarodni dan žena, gradovi diljem Hrvatske postaju mjesta glasnog otpora i solidarnosti za ženska prava. Noćni marševi, koji su započeli nastojanjem feminističke inicijative fAKTIV iz Zagreba, snažno su sredstvo za izražavanje nezadovoljstva zbog

diskriminacije, nasilja i nepravdi koje žene i druge marginalizirane skupine trpe u društvu. Ovi marševi nisu samo prigodna okupljanja; oni su poziv na buđenje za sve koji vjeruju da rodna ravnopravnost još uvijek nije postignuta.

Aktivistice i aktivisti nose transparente s porukama poput "Nećemo radati radnu snagu za kapitalizam" i "Moje tijelo, moj izbor", upućujući na pitanja kontrole nad vlastitim tijelom i borbe protiv seksualnog i obiteljskog nasilja. Tijekom posljednjih desetljeća, ovi su marševi postali simbol otpora koji ne gubi na snazi. Mediji ih redovito prate, što omogućuje da poruke marševa stignu i do onih koji nisu prisutni, pridonošeći tako širenju svijesti o pravima žena i važnosti njihove borbe.

Studentski Pokreti: Borba za Besplatno Obrazovanje

Godine 2009. studenti_ce Filozofskog fakulteta u Zagrebu pokrenuli su jedan od najistaknutijih prosvjeda za pravo na besplatno obrazovanje. S obzirom na sve veću cijenu školarina, studenti_ce preuzeli su inicijativu i organizirali blokade fakulteta, javne rasprave i performanse kako bi potaknuli široku raspravu o pravu na obrazovanje. Okupljanja su stvorila prostor za direktnu demokraciju u kojem su studenti_ce zajednički donosili odluke, promovirajući vrijednosti transparentnosti i ravnopravnosti.

Iako borba nije donijela potpunu pobjedu u obliku besplatnog obrazovanja, postigla je mnogo. Studenti_ce su uspjeli podići svijest javnosti, a mnoge visokoškolske institucije počele su prilagođavati sustav plaćanja, osiguravajući tako da financijske prepreke budu što manje. Ovaj pokret pokazuje koliko daleko mogu ići mladi kada se ujedine i bore za svoja prava.

Politički Aktivizam: “Dosta je!” i Građanski Otpor

Pod sloganom “Dosta je!” građani_ke Zagreba i udruge poput Zelene akcije, Prava na grad i Udruga Siget ujedini su se u borbi protiv tadašnjeg gradonačelnika Milana Bandića. Optužbe za korupciju i klijentelizam bile su povod za masovne prosvjede i okupljanja koja su trajala godinama. Građani_ke su izašli na ulice ne samo da bi prosvjedovali, već i da bi zahtijevali transparentnije vođenje grada.

Prosvjedi su konačno donijeli promjene kada su politički uvjeti omogućili smjenu vlasti. Ovaj pokret, iako pun prepreka, pokazao je koliko su građani_ke spremni boriti se protiv korumpiranih struktura i zalagati se za očuvanje javnih prostora. Snaga građanskog otpora ostala je inspiracija za sve koji se suočavaju s nepravdom.

Klimatski Aktivizam: Ekološka Svijest i Budućnost Planeta

U eri sveprisutnih ekoloških izazova, klimatski aktivizam zauzima posebno mjesto. Inicijative kao što su Extinction Rebellion Zagreb i brojni prosvjedi protiv LNG terminala na Krku potiču mlade ljude na aktivnije čuvanje okoliša. Ekološki pokreti koriste digitalne platforme, često izvan tradicionalnih okvira, kako bi privukli što širu javnost i ojačali ekološku svijest.

Organizatori_ce ovih akcija često djeluju spontano, koristeći društvene mreže i gerilske metode kako bi mobilizirali građane_ke. Njihova borba protiv korporativnih i političkih interesa koji ugrožavaju okoliš i lokalne zajednice predstavlja ključni glas za klimatsku pravdu i podsjeća da prirodni resursi pripadaju svima nama.

LGBTIAQ+ Pokret: Vidljivost i Jednakost

Od prvog Zagreb Pridea 2002. godine, LGBTIAQ+ zajednica u Hrvatskoj kontinuirano radi na podizanju svijesti o pravima LGBTIAQ+ osoba. Pride, kao najvidljiviji događaj, okuplja članove i podržavatelje_ice zajednice koji hrabro marširaju kroz središte Zagreba (ali i kroz sve veći broj drugih gradova), unatoč povremenim napadima i otporu konzervativnih skupina. Parola “Iskorak kontra predrasuda” i danas odjekuje ulicama, dok se Pride nastavlja širiti na pitanja prava trans osoba i šire borbe za ljudska prava. Ovi su događaji snažan izraz solidarnosti i podrške, čime LGBTIAQ+ pokret u Hrvatskoj stalno podsjeća da je jednako važan dio društvene promjene.

Desno-populistički Aktivizam: Konzervativne Inicijative

U hrvatskom aktivizmu postoji i snažan desno-populistički pokret, s primjerima kao što su inicijativa "U ime obitelji" i Hod za život. Ovi pokreti zauzimaju čvrst stav u promicanju tradicionalnih vrijednosti, a referendum iz 2013. godine kojim se brak definirao kao zajednica muškarca i žene bio je njihova značajna pobjeda. Konzervativni aktivisti često se okupljaju na trgovima, organiziraju referendum i kampanje kako bi ojačali tradicionalne stavove u društvu. Iako izazivaju polarizaciju, ovi pokreti utječu na politički pejzaž i pokazuju snagu konzervativnih uvjerenja u hrvatskom društvu.

Kurikularna Reforma: Hrvatska Može Bolje

Kurikularna reforma koja je zahvatila Hrvatsku 2016. godine postala je jedno od ključnih obrazovnih pitanja, privlačeći tisuće na prosvjede pod sloganom "Hrvatska može bolje". Uz podršku mnogih građana_ki, aktivisti_kinje su se borili za modernizaciju obrazovanja, više sati STEM predmeta i uvođenje građanskog odgoja. Nažalost, političke nesuglasice dovele su do toga da reforma ostane neprovedena, ali borba za bolji obrazovni sustav ostaje živjeti kroz aktivne pojedince_ke i organizacije koji traže promjene.

Prosvjedi protiv Antiepidemijske Politike

Pandemija COVID-19 pokrenula je val prosvjeda diljem svijeta, pa tako i u Hrvatskoj. Organizacija Inicijativa prava i slobode uspjela je okupiti tisuće građana_ki u Zagrebu, koji su izrazili svoje nezadovoljstvo obaveznim

COVID-potvrdama i mjerama javnog zdravstva. Ovi prosvjedi, usmjereni na prava pojedinaca i pojedinki, pokazali su kako zdravstvene politike mogu postati polje društvene podjele, dok su organizatori_ce inzistirali na slobodama i pravu na izbor.

Međunarodni Prosvjedi Solidarnosti: Glas za Slobodu i Pravdu

Hrvatski građani_ke sve češće sudjeluju u prosvjedima kojima pružaju podršku narodima pogođenim globalnim sukobima i nepravdom, a jedan od najistaknutijih primjera su skupovi podrške Palestini i Ukrajini. Inicijativa za slobodu Palestinu, kao grass-root pokret i građanski odgovor na dugogodišnje nasilje i blokadu Gaze, organizira prosvjede u Zagrebu s ciljem podizanja svijesti o patnjama palestinskog naroda i zahtjeva za prestanak kolonizacije te uspostavu dostojanstvenih uvjeta života.

Članovi_ce Inicijative smatraju da je palestinska borba prije svega borba za osnovna ljudska prava i suprotstavljanje rasnoj segregaciji, pri čemu naglašavaju potrebu za dekolonizacijom kao putem prema miru. Njihovi mirni prosvjedi, uključujući i simbolične performanse poput "die-in" okupljanja gdje sudionici_ce leže na tlu, služe kao potresna vizualna metafora za živote izgubljene u sukobima. Prosvjedi u organizaciji Inicijative često nose međunarodnu dimenziju, povezujući se s istomišljenicima iz različitih zemalja i s ciljem povećanja pritiska na vlade i međunarodne organizacije za dosljedno poštovanje ljudskih prava i jednakosti.

Ovi skupovi odražavaju solidarnost građana_ki Hrvatske sa svim narodima koji trpe zbog okupacije i nasilja. Upravo kroz inicijative poput ove, prosvjednici_ce u Hrvatskoj nastavljaju pokazivati kako globalna solidarnost može povezati ljude širom svijeta u borbi za pravdu, slobodu i mir.

DIGITALNI AKTIVIZAM: SNAGA INTERNETA

Kao i u mnogim drugim zemljama, digitalni aktivizam u Hrvatskoj doživljava procvat. Platforme kao što su Facebook, Instagram i X (bivši Twitter) omogućuju brzu mobilizaciju, diseminaciju informacija i širenje svijesti o raznim društvenim pitanjima. Nevladine organizacije i pojedinci_ke koriste digitalne mreže za organizaciju online peticija, prenošenje poruka i okupljanje podrške za ključne teme. No, digitalni aktivizam donosi i rizike, uključujući prijetnje i cenzuru, no bez obzira na izazove, online zajednica postaje važna snaga u promicanju društvenih promjena.

Aktivizam u Hrvatskoj, od klasičnih prosvjeda na ulicama do digitalnih kampanja, pokazuje moć građanskog angažmana u stvaranju promjena. Svaki pokret, bilo da se radi o pravima žena, obrazovanju, ekologiji ili digitalnom aktivizmu, unosi dio sebe u širu sliku progresivnog društva. Ovi primjeri pokazuju koliko je važno djelovati zajedno, podržavati jedni druge i boriti se za pravednije društvo koje reflektira vrijednosti solidarnosti, jednakosti i građanskog angažmana.

Kreiranje online aktivističke kampanje: umjetnost i strategija digitalnog angažmana

U današnjem svijetu brzih informacija, kreiranje uspješne online aktivističke kampanje postalo je presudno za mobilizaciju građana_ki i utjecanje na promjene u društvu. Digitalne kampanje zahtijevaju pažljivo planiranje, preciznu strategiju i aktivno angažiranje s publikom.

U Hrvatskoj, nevladine organizacije i grass-roots inicijative sve više koriste društvene mreže i digitalne alate kako bi osvijestile javnost o problemima koji utječu na svakodnevni život i potaknule konkretne akcije.

Priprema kampanje: ključni koraci

Svaka uspješna kampanja počinje jasnim razumijevanjem društvenog konteksta i političkih odnosa. Aktivisti_kinje prvo identificiraju koji se društveni problemi žele adresirati te postavljaju realne i ostvarive ciljeve kampanje. Za izgradnju temelja kampanje, timovi raspravljaju o sljedećim pitanjima:

1. Koji su specifični ciljevi kampanje i što se može postići? Ciljevi bi trebali biti jasni i mjerljivi, omogućujući timu da procijeni uspješnost kampanje. Ciljevi se postavljaju u fazama, s jasnim razvojem kampanje i očekivanim utjecajem.
2. Raspored aktivnosti i vremenski okvir. Kampanje su često raspoređene u nekoliko faza, s planiranim objavama i događajima koji pomažu u održavanju interesa javnosti. Aktivisti_kinje dogovaraju tjedne ili mjesečne korake kako bi osigurali pravovremenu provedbu aktivnosti.
3. Pronalaženje i uključivanje partnera_ica i saveznika_ca. Osnaživanje kampanje podrškom drugih organizacija, lokalnih zajednica ili javnih osoba može povećati kredibilitet i doseg kampanje. Savezništva s udrugama, medijima i utjecajnim pojedincima_kama igraju ključnu ulogu u širenju poruke kampanje.

4. Financijska sredstva i resursi. Prikupljanje sredstava neophodno je za pokrivanje troškova poput produkcije sadržaja, digitalnih oglasa i analitičkih alata. Često se provode crowdfund kampanje ili se traže potpore od fondacija koje podržavaju građanske inicijative.

Organizacija Alata i Komunikacija

Za efikasno širenje poruka, važno je unaprijed pripremiti komunikacijske materijale i kanale. Na početku kampanje potrebno je izraditi:

- Popis kontakata za medije kako bi informacije lako došle do relevantnih novinara_ki. Spremni kontakti omogućuju aktivistima_kinjama brzo reagiranje na važna događanja i prošire utjecaj.
- Press materijale kao što su pozivi, izjave i obavijesti koje se šalju medijima prije i tijekom trajanja kampanje. Dobro pripremljeni materijali pružaju javnosti jasne informacije o ciljevima i porukama kampanje.
- Digitalni vizuali i sadržaji za društvene mreže. Kampanje često ovise o privlačnim vizualima koji se koriste na mrežama poput Instagrama, Facebooka i X-a (Twitter), a svaki kanal ima svoj jedinstveni pristup publici i omogućava drugačiji oblik komunikacije

STRATEGIJA KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA

Društvene mreže su ključna komponenta online aktivizma jer omogućuju brzo širenje informacija i okupljanje podrške. Platforme poput Instagrama i Facebooka koriste se za vizualnu promociju kampanje, dok Twitter (X) i TikTok omogućuju brze i kratke poruke koje ciljaju na emocionalni odgovor publike. Evo nekoliko uspješnih primjera iz Hrvatske:

- **Kampanja “Jutros sam stala”** na Twitteru bila je inicijativa Mreže organizacija “4. smjena” koja je privukla pažnju javnosti na problem neplaćenog rada žena. Žene su putem JutrosSamStala dijelile slike kućanskih poslova koje su odlučile “ostaviti”,

stvarajući tako vizualni prikaz neplaćenog rada. Kampanja je izazvala snažnu javnu raspravu i potaknula svijest o rodnoj neravnopravnosti, ali i važnosti usklađivanja privatnog i poslovnog života.

- **Kampanja “Domoljublje je kada...”** Inicijative mladih za ljudska prava redefinirala je pojam domoljublja kroz seriju objava na Facebooku, pozivajući građane_ke da podijele što za njih znači ljubav prema domovini. Kroz ove osobne priče i definicije, kampanja je otvorila prostor za razgovor o pravim vrijednostima domoljublja i ljudskim pravima kao sastavnom dijelu patriotizma.

- **Instagram kampanja Mreže mladih Hrvatske i Gong-a za glasanje sa 16 godina:** Kroz vizuale i informativne postove, kampanja Vote16 zagovara spuštanje dobne granice za glasanje. Korištenje Instagrama pomoglo je doći do mlađe publike i povećati političku svijest.

TikTok i Nova Generacija Aktivista i Aktivistkinja

Iako se TikTok još nije u potpunosti afirmirao u Hrvatskoj kao platforma za aktivizam, njegov potencijal za okupljanje mladih oko društvenih tema sve je veći. TikTok omogućuje aktivistima_kinjama brzo prenošenje poruka i stvaranje viralnih video sadržaja koji mogu dosegnuti široku publiku, posebno mlađu generaciju. Ova platforma ima potencijal u borbi za ekološku pravdu, klimatske promjene, ljudska prava i druge teme koje zahtijevaju hitan angažman.

Etika i pravni okviri aktivizma na društvenim mrežama

Digitalni aktivizam dolazi sa specifičnim izazovima, uključujući i pitanje odgovornosti za govor mržnje. Iako je sloboda govora temelj digitalnog angažmana, govor mržnje strogo je reguliran Zakonom o javnom okupljanju i Kaznenim zakonom Republike Hrvatske. Aktivisti_kinje trebaju se pridržavati etičkih smjernica koje podržavaju inkluziju i nenasilje, što je ključno za održavanje integriteta kampanje i očuvanje ugleda organizacija i inicijativa.

Digitalni alati i platforme omogućuju aktivistima_kinjama u Hrvatskoj dosezanje široke publike i stvaranje snažnih kampanja koje mijenjaju društvo. Kampanje poput "Jutros sam stala" i "Domoljublje je kada..." pokazale su snagu društvenih mreža u širenju poruka i uključivanju građana_ki u razgovor o ključnim temama. Kroz planiranje, strateški izbor platformi i etičko korištenje digitalnih alata, online kampanje postaju neizostavan alat modernog aktivizma, čime aktivisti_kinje osnažuju glasove svojih zajednica i potiču društvene promjene.

KAKO FUNDRAISATI ZA AKTIVIZAM

Suvremeni aktivizam sve više zahtijeva inovativne metode prikupljanja sredstava kako bi se osigurao dugoročan utjecaj i uspjeh kampanja. Financijska sredstva važan su resurs za svaku kampanju, omogućujući nabavu potrebnih alata, angažman u javnim prostorima, te održavanje visokih standarda etike i komunikacije. Kroz različite pristupe fundraisanja, aktivisti_jinje mogu dosegnuti pojedince i pojedinke, tvrtke i organizacije koji dijele iste vrijednosti.

Korporativni i institucionalni fundraising

Jedan od najučinkovitijih načina osiguravanja sredstava za nevladine organizacije jest uspostavljanje partnerstava s korporacijama i institucijama. Ovaj model uključuje slanje službenih zahtjeva, e-mailova i prijedloga suradnje tvrtkama koje se zalažu za slične vrijednosti kao i sama kampanja. Razgovor s korporativnim predstavnicima_cama često otvara prostor za dublju suradnju, gdje korporacije prepoznaju društvenu vrijednost kampanje i spremnije su financijski podržati ciljeve.

U ovoj vrsti suradnje, ključno je jasno komunicirati vrijednosti i ciljeve projekta/kampanje, no i uskladiti očekivanja s mogućnostima organizacije ili inicijative. Na primjer, organizacija/ inicijativa može ponuditi dodatnu vidljivost donatorima kroz logotipe na promotivnim materijalima ili javno istaknuti suradnju u medijima.

Digitalni fundraising: korištenje online platformi i društvenih mreža

U digitalno doba, online donacije postaju najčešći način prikupljanja sredstava za različite kampanje. Organizacije često koriste posebne poveznice za donacije na vlastitim web-stranicama, čime omogućuju lak i siguran prijenos sredstava. Platforme kao što su Facebook, Instagram i X (Twitter) omogućuju brzo širenje informacija o kampanji i potiču korisnike_ce da doniraju direktno putem jednostavnih, brzih alata kao što su QR kodovi i trajni nalozi.

Upravo ovakva fleksibilnost društvenih mreža omogućuje doseganje šire publike, čime kampanje postaju dostupne ne samo lokalnoj zajednici, već i međunarodnim podržavateljima_cama. Digitalni fundraising također omogućuje organizacijama promicanje kampanje pomoću vizuala i videozapisa, koji na privlačan i razumljiv način prikazuju ciljeve i izazove s kojima se aktivisti susreću.

Kreativna događanja za prikupljanje sredstava

Kreativna događanja poput gala večeri, teletona, maratona i utrka sve su popularniji način za okupljanje zajednice oko kampanje i stvaranje fizičkog prostora za interakciju s podržavateljima_cama. Takvi događaji zahtijevaju detaljno planiranje, uključujući izbor govornika_ca, koordinaciju sponzora i promociju događaja u

javnosti. Osim financijske podrške, ovakva događanja grade osjećaj zajedništva i omogućuju potencijalnim donatorima izravno doživljavanje atmosfere i vrijednosti kampanje.

Primjer uspješnog događanja može biti lokalni maraton organiziran za podizanje svijesti o klimatskim promjenama, gdje sudionici_ice plaćaju kotizaciju koja ide direktno u fond za zaštitu okoliša. Na ovaj način, kreativan pristup fundraisingu može proširiti svijest o problemu, mobilizirati podršku i ostvariti financijski dobitak kampanji.

One-on-one fundraising: direktna komunikacija s donatorima

Ovaj pristup podrazumijeva direktnu interakciju s potencijalnim donatorima u javnim prostorima, gdje volonteri_ke prezentiraju ciljeve kampanje i pozivaju građane_ke da se uključe putem redovitih donacija. Metoda se često koristi za velike organizacije koje imaju potrebnu infrastrukturu i volontere_ke koji su spremni angažirati se u neposrednoj komunikaciji s građanima i građankama. Iako zahtijeva veće resurse, one-on-one fundraising pokazao se vrlo učinkovitim jer omogućuje osobnu povezanost između aktivista_kinja i donatora, što dodatno osnažuje povjerenje.

mogu birati iznos i dinamiku svojih donacija. Osim crowdfunding platformi, online tečajevi postaju sve popularniji među nevladinim organizacijama koje žele dodatno educirati svoje članove_ice o metodama fundraisinga. Kroz tečajeve aktivisti_kinje mogu steći vještine koje uključuju upravljanje financijama, planiranje kampanja i korištenje društvenih mreža za fundraising, čime osnažuju organizaciju i povećavaju šanse za uspjeh kampanje.

Prikupljanje sredstava postalo je sastavni dio suvremenog aktivizma, koji često zahtijeva inovativne metode financiranja i prilagodbu na promjene u digitalnom okruženju. Kroz različite strategije poput korporativnog i digitalnog fundraisinga, kreativnih događanja i one-on-one pristupa, aktivisti_kinje uspijevaju prikupiti potrebna sredstva za kampanje, a istovremeno jačaju vezu s zajednicom i podupirateljima_cama. Fundraising nije samo način za osiguranje financijske podrške – on predstavlja i priliku za širenje misije, jačanje zajednice i promociju vrijednosti koje kampanja zastupa.

Transparentnost, konzistentnost i kreativnost ključni su elementi uspjeha svake kampanje. Kroz pametno planiranje i dosljedno angažiranje, fundraising može biti moćan alat koji osigurava dugoročnu održivost i dublji utjecaj kampanja, omogućujući aktivistima_kinjama realizaciju svoje vizije i doprinesu pozitivnim društvenim promjenama.

Crowdfunding platforme i online tečajevi

Platforme za crowdfunding, poput Change.org, Kickstartera i GoFundMe, postale su popularni alati za okupljanje zajednice oko specifičnih ciljeva. One omogućuju aktivistima_kinjama brzo i efikasno mobiliziranje financijske podrške od strane pojedinaca_ki koji prepoznaju važnost cilja. Ove platforme koriste se za ciljanje specifičnih problema, a podržavatelji_ce

ŠTO ZNAČI BITI USPJEŠAN U AKTIVIZMU?

Aktivizam nije samo put prema promjeni zakona ili strukture vlasti; uspjeh se očituje u brojnim aspektima koji nadilaze mjerljive političke promjene. Mjerenje uspjeha aktivističkih aktivnosti može uključivati povećanje vidljivosti određenog problema, mobilizaciju zajednice, jačanje građanskog angažmana i inspiriranje pojedinaca da se uključe. Iako promjena sustava ostaje krajnji cilj mnogih pokreta, proces kroz koji se aktivisti_kinje kreću stvara svoje vrijednosti i uspjehe koji zaslužuju priznanje. Stoga, aktivisti_kinje koji se suočavaju s izazovima moraju imati na umu kako je svaki doprinos važan i nosi dugoročnu vrijednost.

Različite Dimenzije Uspjeha u Aktivizmu

1. Vidljivost i Informiranost Javnosti

Jedan od osnovnih ciljeva mnogih aktivističkih aktivnosti jest povećanje vidljivosti određenog problema ili pitanja. Postizanje medijske pokrivenosti, stvaranje prisutnosti na društvenim mrežama i uključivanje zajednice u razgovor o temi već su značajna postignuća. Na primjer, kampanje poput "Jutros sam stala" osnažile su diskusiju o neplaćenom radu žena i rodnoj neravnopravnosti, stvarajući prostor za osvještavanje i edukaciju javnosti. Kada su građani_ke informirani o nekom problemu, veće su šanse da će pružiti podršku, uključiti se ili postati dio budućih akcija.

2. Mobilizacija i Izgradnja Zajednice

Jedan od ključnih pokazatelja uspjeha aktivističkih aktivnosti je mobilizacija zajednice i stvaranje osjećaja solidarnosti.

Organiziranje prosvjeda, okupljanja i digitalnih kampanja pruža priliku ljudima s različitim iskustvima ujedinjenje u zajedničkoj borbi. Uspjeh je, stoga, već prisutan kada se zajednica okupi i podrži određeni cilj, bez obzira na to hoće li rezultirati zakonodavnom promjenom. Aktivističke inicijative koje okupljaju ljude ne samo da povećavaju broj podržavatelja_ica, već osnažuju pojedince_ke, pružajući im osjećaj zajedništva i snagu da ustraju.

3. Osvještavanje Političkih i Društvenih Aktera

Aktivističke kampanje često imaju utjecaj i na političke i društvene aktere, prisiljavajući ih da se suoče s problemima koji su možda zanemareni ili nisu bili prioritet. Čak i ako promjena ne dolazi odmah, kada aktivisti_kinje uspiju skrenuti pažnju donosiocima odluka, to predstavlja korak naprijed. Kroz kontinuirani pritisak, poruke aktivista_kinje dopiru do onih koji imaju moć utjecati na promjene, što može rezultirati postepenim poboljšanjima. Osvještavanje moćnih aktera važno je jer politički sustav često reagira tek kada problem postane vidljiv i pritisak postane trajan.

4. Edukacija i Izgradnja Kapaciteta Sudionika

Uspjeh se također očituje kroz osobni i profesionalni rast sudionika i sudionica kampanje. Aktivisti_kinje, kroz organiziranje i sudjelovanje, razvijaju nove vještine poput javnog govora, organizacije, vođenja timova i komunikacije s medijima. Osim što jača organizacijske kapacitete pokreta, ovakav razvoj pridonosi izgradnji novih generacija lidera_ica i aktivista_kinja koji će se i u budućnosti zalagati za promjene. Razvijanje vještina i znanja na osobnoj razini

omogućuje aktivistima_kinjama ustrajanje unatoč izazovima, znajući da je svaki korak prema naprijed vrijedan.

5. Dugoročni Utjecaj

Iako promjena zakona ili politike može biti trenutna, transformacija stavova i kulture često zahtijeva godine aktivističkog rada. Uspjeh se može mjeriti i u promjenama u društvenom narativu i stavovima koji oblikuju dugoročne društvene norme. Aktivistički pokreti koji se bore za prava žena, klimatsku pravdu ili LGBTIAQ+ prava često se suočavaju s duboko ukorijenjenim predrasudama. No, kroz postojanost, javnost postaje osjetljivija na određena pitanja, što rezultira promjenom društvenih stavova i vrijednosti.

Što Znači Biti Uspješan u Aktivizmu?

Biti uspješan u aktivizmu znači ne samo ostvariti promjene u zakonodavnom sustavu, već i utjecati osjećaje i mišljenja ljudi. Svaki mali korak, od informiranja zajednice do okupljanja ljudi u zajedničku akciju, doprinosi kolektivnom cilju. Aktivizam ima različite oblike uspjeha, a ponekad je već prisutnost na terenu, podizanje svijesti i inspiracija pojedincima_ki uspjeh sam po sebi. Aktivisti_kinje koji ne vide neposredne promjene često zaboravljaju da njihov rad ima duboke, dugoročne posljedice.

Za sve koji su uključeni u aktivizam važno je zapamtiti da je svaka akcija, svaki skup i svaka objava dio većeg mozaika društvene promjene. Iako se promjene ne događaju uvijek onom brzinom kojom bismo željeli, svaki angažman, svaki razgovor i svaka inspiracija predstavljaju korake prema naprijed. Aktivisti_kinje, dakle, trebaju biti ponosni na svoj rad i ostati motivirani, svjesni da su i sami pokretači i pokretačice promjena koji oblikuju bolju budućnost za sve.

Aktivizam ostaje jedan od najvažnijih pokretača promjena u društvu, bilo na globalnoj, europskoj ili nacionalnoj razini. Globalno, aktivisti_kinje se suočavaju s izazovima poput klimatskih promjena, migracijske krize i društvene nepravde, a njihovi napori često postavljaju temelje za institucionalne promjene. U Europskoj uniji, aktivizam igra ključnu ulogu u oblikovanju politika i jačanju vrijednosti kao što su demokracija, prava manjina i održivi razvoj, dok EU prepoznaje i podržava takve inicijative kroz financijsku i institucionalnu potporu.

U Hrvatskoj, aktivizam se suočava s nizom izazova, uključujući političke tenzije i pitanje financijske održivosti. Ipak, aktivistički pokreti često igraju ključnu ulogu u osvješćivanju društva o važnim temama, a nevladine organizacije aktivno rade na promociji ljudskih prava, socijalne pravde i zaštite okoliša. Također, desno-populistički pokreti ukazuju na rastuće napetosti između progresivnih i konzervativnih snaga u društvu, što reflektira i šire europske trendove.

Ukupno gledano, aktivizam je moćan alat za promicanje promjena i jačanje građanskog angažmana. Kroz kreativne kampanje, direktnu akciju i digitalne alate, aktivisti_kinje uspijevaju mobilizirati zajednicu i potaknuti društvo da postane uključivije, pravednije i održivije.

ZAKLJUČNO

Aktivizam predstavlja snažan izraz građanskog angažmana i svijesti, što je osobito važno u kontekstu suvremenih izazova s kojima se suočavaju društva diljem svijeta. Kroz ovu publikaciju pružili smo pregled različitih oblika aktivizma, njegovih korijena i suvremenih manifestacija, istaknuvši koliko je važna uloga kolektivnog djelovanja u oblikovanju socijalne, političke i ekonomske strukture društva. Aktivizam se razvija kroz povijest, prolazeći različite faze i prilagođavajući se tehnološkim promjenama, čime se osigurava da i dalje bude relevantan alat za promicanje pravde, jednakosti i slobode.

Primjeri aktivizma u Hrvatskoj jasno ilustriraju širinu i raznolikost pokreta koji se bave temama od ženskih prava, preko ekološke osviještenosti, do pitanja prava manjina. S jedne strane, napredni društveni pokreti, poput feminističkih i klimatskih inicijativa, pokazuju koliko je angažman građana presudan u podizanju svijesti o kritičnim pitanjima. S druge strane, konzervativni pokreti ističu vrijednosti koje dio populacije želi očuvati, čime se dodatno osnažuje demokratski dijalog.

Različiti pristupi mjerenju uspjeha aktivističkih aktivnosti ukazuju na potrebu za holističkim razumijevanjem postignuća – uspjeh se može mjeriti kroz zakonske promjene, ali i kroz rast osviještenosti, mobilizaciju zajednice i promjene u stavovima društva. Svaki oblik uspjeha doprinosi dugoročnim društvenim promjenama, stvarajući platformu za sljedeće generacije aktivista i omogućujući kontinuirani razvoj društva.

Na kraju, vrijedi istaknuti da aktivizam nije samo sredstvo borbe protiv nepravde; on je također i alat za afirmaciju pozitivnih vrijednosti poput solidarnosti, održivosti i inkluzivnosti. Kroz kontinuirano angažiranje i širenje zajednice, aktivisti stvaraju put prema pravednijem i održivijem društvu.

